

**DMAAN**

**Nr. 15**  
**1. august**

**1934**



# **ROMAAN**

**HIND 30 SENTI**

KWANAWSKI

# Koomilisi juhtumeid kulisside tagant

Publik, nautides mängu mugavasti tugitoolist, ei aimagi, kui sageli juhtub laval äpardusi ja viperusi. Nende eest pole kindlustatud ükski etendus, ning vaid näitlejate külm veri ja leidlikkus suudab seisukorda päästa.

Kord juhtus Breslau Linnateatris järgmine lugu: Teener tuleb lavale ning ulatab krahvile kirja. Näitlejad tavaliselt kirja sisu ei õpi pähe, vaid loevad ta paberilt ära. Seekord aga teeniosa mängija tahtis „krahvile“ mängida vingerpussi, ulatades ümbriku puhta paberilehega. Näitleja võttis kirja vastu, avas ümbriku, tahtis lugeda ja jäi juhmilt vahtima puhast lehte. Kogus end aga ruttu, ulatas kirja tagasi teenrile ja sõnas haigutades: „John, palun lugege ette, olen nii väsinud.“ Palehigis vaene teener kombineeris kuidagi kirja sisu kokku.

Mitte alati kolleegid ei püüa teisele auku kaevata. Järgnev lookene näitab, et tubli kolleeg teisele ka tarbekorral abiks võib olla.

Keegi noor näitlejanna oma partneriga (kes kujutas näidendis ta venda) lavale astudes unustas suures ärrituses sõnad, mis tal õelda. Ta hakkas kogeleva ning pisarsilmil pigistas oma partneri käsivart. See heasüdamlik kolleeg päästis olukorra, sõnades: „Mu õeke on pisut arglik. Ta tahab õelda...“ ning järgnes näitlejanna unustatud tekst. Publik jäi arvamisele, et see stseen pidigi nii olema.

Kord juhtus, et naispeaosaline jäi hiljaks lavale tulekuga, kuna ta ei jõudnud küllalt kiirelt ümber riietuda. Näitlejanna pidi astuma lavale parempoolsest kõrvaluksest. Kuna ta aga ei tulnud, siis meespeaosaline läks talle vastu, avas ukse ning tegi, nagu ta vestleks daamiga eestois. Publik jäigi uskuma seda. Õnnetuseks aga näitlejanna astus lavale mehe seljatagant, vastaspoolsest uksest, kuna see oli tema garderoobile lähemal. Publik pahvatas naerma. Meesnäitleja kogus end ruttu ja ütles: „Imetlesin teid juba tükk aega trümoopeeglis, ning vestlesin teie peegelpildiga!“ Publik aplodeeris leidlikule näitlejale.

Väga sageli juhtub ka selliseid äpardusi, mida ei suuda päästa suurimigi vaimukindlus, ning traagilisemal kohal publik võib äkki pisarateni naerda.

Nii juhtus „Toleedo juuditaris“, et stseenis, kus kuningas ahastades hüüab: „Ma olen üksi!“ majahoidja must kass lavale tuli ja kuninga kõrvale istus. Sellele publik loomulikult reageeris lõbusaima naeruga.

Rekvisiitide ja dekoratsioonidega juhtub sageli viperusi. Nii kord Berliini Lessing-teatris mängiti näidendi, milles dekoratsioon pidi kujutama veekoske kahe kalju vahel. Maaletud, läbivalgustatud lõuend pidi jooksuma üle kahe keerleva valtsi — seega pidi saavutatama illusioon vee-

---

## Parimaks seltsiliseks on teile ajakiri „ROMAAN“.

Kõiki käesoleval aastal ilmunud numbreid saab veel talitusest, Rataskaevu 9.

---

kukkumisest. Näidendi traagilisemal stseenil valtsid lakkasid töötamast. Vesi liikus tõukeliselt ning jäi lõpuks seisma. Publik kihistas naerda. Peale mitmekordsete katsete äkki vesi hakkas voolama ülesmäge, kuna valtsid pöörlesid vastupidises suunas. Näidendi traagika oli nagu pühitud, näitlejadki pidid naerma koos publikuga.

Omapärane äpardus juhtus näidendis „Annelies“. Lavatöölise, kes pealelõunasel „Tuhkatriinu“ etendusel teatud kohal pidi luugi alla laskma, oli pisut pummeldanud ning siis keldris tukkuma jäänud. Äkki ärgates ta kuuleb sama näitlejanna häält, keda ta „Tuhkatriinus“ alla sõidutas. Mees ajab enda kähku püsti ning sammub luugi juurde. Lavale aga Annelies hüüab pisarsilmil: „Kõrgus, ma armastasin teie poega ning saan teda alati armastama! — Miks? — Küsige linnult, miks ta lendab...“ ja Annelies vihiseb ehmunud vürstinna silmi ees sügavusse.

Et näitlejad suure innuga mängides sageli ka kõrvalistele asjadele tähelepanu pööravad ja „erakõnelusi“

peavad, seegi jääb publikule tähelepanematuks.

Kuulus näitleja Talma esines kuski provintsis Molay „Templirüütlikes“. Silmapilgul, mil ta valmis surma minema: „See pole karistus, ei, au on see!“ ta märkab rüütlite seas haruldaselt inetut statisti. Edev kunstnik kardab, et mees oma inetusega kogu stseeni mõju võib rikkuda. Kuna ta edasi mängib: „Olen valmis, vennad!“ sosistab ta ruttu direktorile, kes esines rüütlina: „Kuradi pihta, millise eesli olete lavale toonud? Kuis võisite seda minule teha?“ Kahjatsedes direktor püüab end vabandada. „Mul on väga kahju, härra Talma...“ Kuulus näitleja jätkab oma osa: „Oo, jumal, ma kiidan sind! Sa annad meile julgust!“ Direktor sosistab murelikult: „Mees on küll inetu, kuid ta on andekas. Dudelier on ta nimi.“ — „Mu tegu olgu eeskujuks kogu rahvale!“ hüüab Talma võimsalt ning sosistab kohe vihasealt:

„Õelge talle, ta kadugu lavalt!“ — Direktor annab inetule statistile märku lahkuda. Teised statistid aga arvavad, et märguanne oli antud kõigile, ning rüütlid tõmbuvad lava taha hetkel, kui nad peavad kogunema oma pealiku ümber.

„Kallid rüütlid!“ hüüab Talma vaimustuses ning vaatab otsivalt ringi. „Issand, kus on siis need idioodid?“ Vihane direktor kutsus käeviipega tagasi rüütlid. Need tulevad eesotsas inetu Dudelieriga.

„Elu lahkub kord meist kõigist!“ hüüab Talma väriseval häälel ja sõnab õnnetule statistile: „Härra Dudelier, kaduge mu silmist! Peitke oma nägu teiste taha!“ — „Ma ei saa, mul on kõige parem kostüüm seljas!“ sosistab statist vastuseks.

„Käi kuradile, eesel!“ vahutab Talma vihast, mille peale Dudelier lubab tal hambad sisse lüüa.

Sõnadega: „Kallid sõbrad!“ Talma kaelustab südamliselt Dudelierit ning sosistades: „Sa kaabakas, nüüd viskan su välja!“ surub statisti lava taha. Siis ta lõpetab oma surmastseeni.

Publik on pisarateni liigutatud suurmeisteri mängust. Dialogist statisti ja Talma vahel polnud kellelgi aimu.

# ILMUB KAKS KORDA KUUS

# ROMAAN

Nr. 15 (297)

1. AUGUST 1934

13. aastakäik



Teie küsite mult, kas mina ühena kaksikute paarist olen kunagi läbi elanud midagi seletamatut, mis ei ole kooskõlas meile tuntud ja teatud looduseadustega. Teil endal on võimalik selle üle otsustada; võib olla ei ole meil kõik ühtlaselt tuttavad teatud looduseadustega. Teie võite teada seda, mida mina mitte ei tea, ja see, mis mulle on seletamatu võib olla teile täiesti selge

Teie teate minu venda Johni, see tähendab, teie teate teda, kui mind ei ole lähedal; ent ei teie ega ükski inimolend ei või meid kahte teine-teisest eraldada. Seda ei suuda ka meie vanemad. Meie sarnasus on ainulaadne, mis üldse kunagi on olnud. Mina räägin praegu vend Johnist, ent ma ei või kindel olla, et tema nimi ei ole Henry ja minu oma John. Meid ristiti korrapäraselt, ent hiljemalt, just märkijal juhtus eksitus. Ehk ma küll kannan

oma käsivarrel väikest „H“ märki ja tema — „J“ märki, ei või kunagi kindel olla, et tähed ei ole vahetatud. Meie lapsepõlves katsusid vanemad meid eraldada rõivastuse ja muude välisvahendite kaudu, ent see välispidine eraldamine ei annud mingit tulemust, sest sageli vahetasime vastastikku rõivaid, ja vanemad loobusid viimaks tarbetuist katseist. Kogu selle aja kestes, mis ühiselt vanemate katuse all veetsime, sai igauks aru seisukorra raskusest ja asja lihtsustamiseks hüüti meid mõlemaid „Jehnni“. Imestan nüüd isa pikkameelt ja kannatust, et ta meile ei põletanud tulimärke laubale. Olles aga kaunis kuulekad ja head poisid ja kasutades endi huvides olukorra segasust võrdlemisi mõõdukalt, pääsesime tulimärgist. Minu isa oli loomult erakorraliselt heasüdamlik mees, ja ma usun, et talle pakkus vast teatud naljagi see looduse vemp.

Varsti peale saabumist Kaliforniasse ja asumist San Jose'sse (kus ainukene õnn peitus

ainult selles, et kohtasime sellist tublit sõpra kui teie) meie perekond lagunes, nagu teie teate, vanemate surma tõttu, mis juhtus ühe nädala kestes. Minu isa suri võlglasena ja järeljäänud varandus ohverdati võlgade katteks. Minu õed sõitsid tagasi Itaalia, ja tänu teie lahku-sele meie Johniga saime teenistuskohad San Franciskos, mõlemad

## Ambrose Bierce

„Kullid ei pea kunagi minu kehast end toitma, seda töotan pühalikult!“ Nii kirjutas A. Bierce oma seitsmekümnendais eluaastas.

Tema eluloost on võrdlemisi vähe teada. Ta põlvneb ameerika farmeri perekonnast. Igasugune kindel süstemaatiline haridus tal puudus. Ülespidamist tennis poisikesena kõrtsis kelnerina ja pärastpoole võttis osa reamehena ameerika kodusõjast. Laiema ringkonna tähelepanu evis oma lühijuttude koguga „Can such things be?“ (Võivad sellised asjad juhtuda?). Otsustava pöörde tema ellu tõi tutvumine kuulsa ameerika ajalehtede magnaadi Randolph Hearst'iga. Siit peale algab tema kuulsus väljapaistvama ameerika lühijuttude autorina.

Alates 1913. a. septses ta salapäraseid plaane. Ta külastas sellal mitmeid Colorado kanjoneid, otsides endale suripaika, saadetud revolvriga varustatud noormehest. Siis ta kadus. Mis temaga juhtus, seda vist ei saada kunagi teada.

Intellektuaalselt omast ajast ja ümbrusest tugevasti ees olles valis A. Bierce mõtlejana-kirjanikuna oma loomingule piiratud ja kõige raske-ma kirjandusvormi: novelli.

Novell „Üks kaksikuist“ on veenev näide A. Bierce'i võimetest, usutavalt ette tuua erakorralisi läbielamusi inimhingeelus. On kirjutatud palju novelle kaksikute üle, kuid ükski neist vist ei käsita seda „looduse kummalist nalja“ nii pinevas dramatiseeringus — kui käesolev lühijutt.

K. K.

### Selles „Romaanis“:

Pealinna seltskond suvel, Filmidiiva nais-Robinsonina, 30 sekundit, Nikolai Triik 50 a., Väljatõugatu, Varaauk, Austraalia teisest küljest, Üks kaksikuist, Rukkilille mustri-ga supel-mantel, Kaks romaani, Moenurk ja palju muud.

ise linnaosas. Asjaolud ei võimaldanud meil ühiselt elada, ja meie nägime teineteist väga harva, mõnikord mitte rohkem kui kord nädalas. Et meil linnas oli vähe tuttavaid, siis meie erakorraline sarnasus ei olnud laialdasemalt teada. Nüüd tulen teie küsimuse sisu juurde. Ühel päeval jalutades Turu tänaval kohtasin hästirõivastatud vanahärrat, kes olles mind südamlikult tervitanud, tähendas: „Stevens, ma tean, teie ei hooli suuremat küllastamisest, ent olen jutustanud teist oma naisele ja ta oleks väga rõõmus teid meie juures nähes. Ka minu tütreid oleksid rõõmsad teid vastu võttes. Loodan, et tulete homme kell 6 ja lõunastate meiega en famille. Kui naised ei suuda teid pikemalt lõbustada, olen teile abiks paari-kolme partii piljardiga.“

See oli öeldud nii lõbusa naeratuses ja nii siiduva südamlikkusega, et mul ei olnud südant loobuda. Olgugi et, kunagi varem ei olnud seda härrat näinud, vastasin kiirelt: Teie olete, sir, väga lahke ja olen meelitatud teie austavast kutsest. Palun, andke edasi pr. Margovanile minu parimad tervitused ja paluge teda mind vastu võtta.“

Käe tugeval raputamisel ja viisakate tervitussõnade saatel lahkus vanahärra. Et ta minu ära vahetas minu vennaga, see oli täiesti kindel. See oli eksitus, millega olin juba harjunud ja mida kunagi ei õiendanud, kui asjaolud küllalt tähtsad ei olnud. Ent kuis sain ma teada, et mehe nimi oli Margovan? See kindlasti ei ole mitte tavaline nimi ja väike on selletõttu tõenäoliselt teda õieti tabada. Tõsiasi on aga, et see nimi oli mulle sama kummaline kui tema kandja.

Järgmisel hommikul ruttasin venna teenistuskohata ja kohtasin teda mulle vastu tulemas kimbu ametipaberitega käes. Ütlesin talle, kuis olin tema „osa“ mänginud ja lisisin, et kui tal midagi selle vastu ei ole, siis võtan külastuskutse vastu ja mängin tema „osa“ edasi.

„See on kummaline,“ vastas ta mõtlikult, „Margovan on ainuke ametnik siin, keda tunnen hästi ja kes mulle väga meeldib. Kui ta täna hommikul tuli kontorisse ja kui olime vahetanud tavalised tervitused, mingi erandliku impulsi tõukel esitasin talle küsimuse: „Oo palun andestage, härra Margovan, unustasin küsimast teie aadressi. Sain tema aadressi, ent kõigi pühade nimel siin päikese all ei teadnud kuni siiani, mis pidin sellega peale hakkama. Kena on sinust, et oled päri edaspidi ka kandma vastutust oma ülimeelelikkuse eest, ent tahaksin ise sellest õhtusöögist osa võtta, kui sul selle vastu midagi ei ole.“

Ta sõi seal terve rea õhtusööke — rohkem kui see talle kasulik oli, võin isegi juurde lisada, salgamatata nende väärtust; ta armus preili Margovanisse, esines abielu-ettepanekuga ja leidis vaimustusest nõustumise.

Mõni nädal peale selle kui ta mulle teatas oma kihlusest, ent enne kui mul võimalik oli preili Margovaniga isiklikult tutvuda, kohtasin ühel päeval Kearney tänaval ilusat kuid kuidagi kahtlase ilmega meest. Miski tõukas mind teda jälgima ja tegin seda ilma kõhklemiseta. Ta jalutas läbi Kearney tänavaga ja jõudis Liidu platsini. Seal ta vaatas oma taskukella ja astus edasi. Jalutades platsil mõni aeg edasi-tagasi näis ta kedagi ootavat. Varsti seltsis temaga noor uhkelt rõivastatud naine, kellega ta edasi läks kuni Stocktoni tänavani. Mina seirasin neid. Tundsin tarvidust olla äärmiselt ettevaatlik, sest, olgugi et tütarlaps oli mulle täiesti võõras, mulle tundus, et ta tunneks ära mind esimesel pilgul. Nad läbistasid rea tänavaid ja lõpuks, heites põgusa pilgu endi ümber, pöörasid kiirelt lähedasse väravakäiku — astusid majja, mille asukohta mul ei tarvitse nimetada. Maja asukoht oli parem kui ta otstarve.

Pean tunnustama, et minu käitumine nuhinende kahe võõra isiku suhtes ei olnud põhjusetu. Selle põhjuse üle võiksin tunda häbi, või ka mitte tunda, olenevalt sellest, kuidas hindan inimeste iseloomu. Kui olulise osa jutustusest, mida põhjustas teie küsimus, toon selle siinkohal kõhklukseta ja häbi tundmata.

Nädal hiljemini John võttis mind kaasa oma tulevase äia majja, ja preili Margovanis oma sügavaimaks üllatuseks tundsin ära selle ebaõilsa seikluse naiskangelase.

Ebaõilsal seiklusel oli hülgavalt ilus naiskangelane, pean siin õiglaselt juurde lisama; ent see tõsiasi omab vaid järgmist tähtsust: tema iludus oli mulle selliseks üllatuseks, et hakkasin kahtlema tema idententsuse naisega, keda teatud asjaoludel olin kohanud. Miks tema erakorraline ilu esimesel kohtamisel tänaval ei hämmastanud mind? Ent ei — eksituse võimalust ei saa olla; erinemine võis vaid tingitud olla teisest rõivastusest, valgusest ja ümbrusest.

John ja mina veetsime õhtu lõbusalt. Muidugi meie sarnasus tekitas kirjeldamatut elevust, mida meie aga harjumuse kohaselt kergetalt talusime. Kui olin mõneks minutiks jäetud üksinda preili Margovaniga, vaatasin talle tungivalt silma ja ütlesin ootamatu tõsidusega:

„Teie, prl. Margovan, omate ka teisikut: nägin teid möödunud teisipäeval Liidu platsil.“

Ta tõstis omad ilusad, suured hallid silmad minule, ent nende vaade oli ebakindlam kui minu oma, ja varsti ta langetas oma pilgu ja suunis ta oma kinga ninale.

„Oli ta mulle väga sarnane?“ küsis ta ükskõiksusega, mis oli ilmselt üle pakutud.

„Nii sarnane,“ ütlesin rõhuga, „et ma olin sügavalt üllatatud, ning mitte suutes teda sil-

mist kaotada, jälgisin teda kuni — prl. Margovan, olete kindel, et mind mõistate?”

Tal valgus nüüd veri palgeist, ent ta oli siiski täiesti rahulik. Taas tõstis ta omad silmad minule pilgul, mis oli täis enesevalitsust.

„Mida sooviksite, et peaksin tegema?“ küsis ta kummalisel toonil. „Teil ei tarvitse karta nimetamast oma tingimusi. Ma nõustun nendega.“

Oli ilmne, isegi neil lühikesil hetkil, mis mulle järelemõtlemiseks kasutada antud, et mõtteavaldus selle tütarlapsega tavaliste mõistetega ei vii kaugele, ja et tavalised väljendused on siin tarbetud.

„Prl. Margovan,“ ütlesin kaastundega hääles, kaastundega, mis mul ka südames peitus, „on võimata, täiesti võimata on mitte oletada, et olete mingi hirmsa surve ohver. Selle asemele, et teid koormata uute raskustega, pigemini eelistan teile abiks olla teie vabaduse saavutamisel.“

Ta raputas kurvalt ja lootuselt oma pead ja mina tähendasin erutatult:

„Teie iludus teeb mind rahatuks. Olen kaitsetu teie otsekohesuse ja kurbuse ees. Kui olete vaba talitama oma südametunnistuse järele — toimige, mis arvate parimaks. Kui aga ei ole — noh, taevast olgu siis meile kõigile armuline! Teie ei tarvitse midagi karta minu poolt, püüan sellele abielule vastu seista teistel... teistel põhjustel.“

Need ei olnud minu täpsed sõnad, ent sarnane oli nende mõte, nii ligi lähedalt kui äkiline ja valdav erutus seda võimaldas väljendada. Tõusin ja heitmata talle ainukestki pilku lahkusin. Lävel kohtasin teisi külalisi ja ütlesin nii rahulikult kui seda suutsin: „Soovisin preili Margovanile head õhtut; aeg on hilisem kui arvasin.“

John otsustas minuga ühes tulla. Tänaval ta küsis, kas ma ei märganud midagi ebatavalist Juulia käitumises.

„Ma arvan, ta on haige,“ vastasin, „sellepärast lahkusingi.“ Rohkem meie ei kõneleud.

Järgmisel õhtul tulin hilja koju. Eelmise õhtu sündmused tegid mind närvilikuks ja haigeks. Püüdsin end ravida ja värskes õhus jalutades tagasi saada mõtlemise selguse. Ent olin rusutud mingi õnnetuse eelaimdusest, eelaimdusest, mida ei võinud sõnastada.

Oli niiske udune õhtu. Minu riided ja juuksed olid märjad ja värisesin külmast.

Õhtuülikonnas ja tuhvlietes istusin küdeva kamina juures, ent tundsin end veel rohkem ebamugavana. Põhjus seisis selles, et ma enam ei värisenud, vaid ühtelugu võpatasin. Rõhuva vaikuse jubedus oli niivõrd tugev ja masendav, et katsusin teda kõrvaldada, manades esile tõsise kurbuse.

Akki kuulsin teravat karjatust, justkui keegi vaevleks surmakrambis! Hääl kuulus minu



... Kui ma tuppa tormasin kõrvale tõugates arsti. . .

vennale ja näis tulevat väljaspoolt, läbi toa akna. Hüppasin akna juurde ja paiskasin ta lahti. Tänavalatern valgustas ähmaselt üht meest vastaspool tänavat ja heitis tontlikke varje niiskele, läikivale asfaldile. Üksik politseinik ülespööratud kraega toetus väravapostile ja rahulikult suitsetas sigarit.

Kedagi muud ei olnud tänaval. Sulgesin akna ja lasksin alla eesriide.

Taas kuulsin jubedat karjatust! Nüüd juba siin ruumis, minu lähedal... Olin hirmust kangestunud ja tükil ajal, mis tundus mulle igalikuna, ei suutnud end liigutada. Vist mõni minut hiljem — mul ei ole ettekujutus: vahepealsest ajast — leidsin end tormamas tundmatut tänavat pidi metsikul jooksul. Ma ei teadnud, kus ma olin, kuhu ma jooksin, ent nüüd olin maja ees, kus seisid paar-kolm sõidukit, siseruumides liikusid tuled ja oli kuulda surutud, tagasihoidud hääli. See oli herra Margovoni maja.

Teie armas sõber, teate, mis seal oli juhtunud. Ühes toas lamas Juulia Margovan, kes enda oli paari tunni eest mürgitanud. Teises ruumis oli John, kes oli endale kuuli pähe lasknud ja lebas peenikese verenirega oimukohal. Kui ma tuppa tormasin, kõrvale tõugates arsti ja asetasin oma käe Johni laubale, siis avas mu vend hetkeks pingutusega oma silmad, vaatas kord tarretanud pilgul mulle otsa, sulges jälle silmad ja suri hääletult. Peale seda ma ei mäleta enam midagi.

# Nikolai Triik 50-aast.

Meie maalikunst on õieti noor — ja nii tuleb, et paremas loomiseas olev kunstnik meil juba vanade põlve esindajaks on. Nikolai Triik, kelle sündimisest möödub 50 aastat, kuulub meie maalikunstnike vanemasse generatsioonile — ta on üks meie maalikunsti isasid. Tõsi, on ju enne teadagi nimesid nagu Köler, Hoffmann, Maybach, kuid noid ei saa nimetada eesti kunstnikeks, sest neil puudus omavahel ühtekuuluvus, nad olid võõraste kunstiringide teenistuses. Nende ajal puudus eesti kunstnikond kui organism. Sellep on õigem neid baltlasteks nimetada.

Eesti kunst, kui teatav kindlasihiline vaimsure vool, algab käesoleva sajandiga. Noor-Eesti tekkimise päevast võime lugeda endi kunsti sündi. Seda momenti iseloomustab isikupära maksvusele pääsemine. Tollekordsed kirjanduse-kunsti korifeedid tulid uute ideedega, mille hulgas prevaleerivaks oli eestlase europaseerimine. Euroopa importeeriti Eestisse. Ja seda tehti mitmel rindel. Iga kirjanik, iga kunstnik oli tol korral ideoloogiks. Ent too ideoloogia oli heterogeenne. Ta murdus läbi mitmekesiste isiksuste. Selle tõttu pääsis kunstnike juures maksvusele isikupära.

Selle joone kandjaks on Nikolai Triik täiel määral. Tema looming on läbi imbutatud teravalt aktsentueeri-

tud individuaalsusest. Kui ühelt kunstiteoselt nõutakse, et siin manifesteeruks kõigepealt kunstniku isik, siis leiame, et Triigi juures on see nõue kõigiti rahuldatud. Selle kunstniku teosed kannavad tugevat isikupära pitsatit. Tema kunst on ta ise.

Nikolai Triik pole üks maalija. Ka graafikuna on ta annud meile terve rea tähelepanu väärivaid asju — nii sõe-, tuši- ja kriidijoonistuse tehnikas. Ometi seisab kunstniku peatähtsus maalil. Viimases aga avaldub ka ühtlasi kunstniku kaldumus joonistuslikule, sest tema maastikud ja portreed paistavad väga tugevalt vormirõhutamiselt joonistuse kaudu.

Tema arengust kirjutab R. Paris raamatus „Kunstiühing Pallas 1918—1933“ lhk. 26: „... Alul omas ta tugevaid stiliseerivaid võtteid, rakendas jõulisi vormesulgevaid piirjooni maalilinguis ja esitas raskepäraseid, kuid moodsaid värvikontraste violetsete ja rohekate toonide valdkonnast. Silmapaistvalt on arenenud Triigi tehnilised võtted, mis aegade kestel on muutunud lahtiste pintslilükete tarvitamisest impressionistlikus vaimus, seotuks kogu maalingu üldmuljega. Kuid veelgi suuremaid muudatusi leiame Triigi värvikäsitlusest: ta on järjekindlalt arendanud värvide kokkukõlastamises vahenditult vormitunnet



Nikolai Triik (sünd. 7. aug. 1884. a.)

ja rikastunud värvide nüansseerimises...“

Triik ei ole eriti produktiivne. Kuid selle-eest on tema tööd viimistletud ja vormikindlad. Viimaseil ajal on ta produktsioon veelgi hõredamaks jäänud, sest kunstnik on rakendunud pedagoogilisele alale kunstikool „Pallase“ õppejõuna.

Soovime siinkohal meie lugupeetud juubilarile pikka iga ja sama intensiivset töötamist meie kunstipõllul, nagu seda Nikolai Triik senini on teinud.

Kastor.

Ainult kaks nädalat hiljemini, tänu, kallissõber, sinu ja sinu suuremeelse abikaasa hoolle, toibusin ja tuln teadvusele. Seda kõiki teie teate. Mida teie aga ei tea ja mis võib olla otseselt ei kuulu teie psühholoogilistesse uurimustesse ja võib olla teie poolt esitatud küsimusega seoses ei ole, see on alljärgnevalt juhtumine.

Ühel kuuvalgel ööl mõni aasta peale seda kummalist ja jubedat sündmust läksin üle Lõdu platsi. Oli hiline tund ja plats oli inimtühi. Teatud mälestused möödunud ajast tulid mulle muidugi meelde, kui jõudsin kohale, kus kunagi olin saatusliku kohtamise tahtmatuks tunnistajaks. Alateadvusliku väärkalduvuse tõukel, mis sageli inimest sunnib viibima kõige piinavamates mälestustes, istusin ühele pingile ja hakkasin meenutama juhtunut.

Keegi mees astus platsile ja tuli minu suunas. Tal olid käed sügavalt taskus, pea nurus, ja näis, et ta ei märka midagi oma ümbriusest. Kui ta ligines, tundsin temas mehe,

kes kohtas Juulia Margovaniga aastate eest samal paigal. Ent ta oli kohutavalt muutunud: halliks läinud, korratu, vilets. Alatus ja pahe oli igas tema näojoones. Haigus oli sama ilmne. Riided olid tal kulumud ja juukse-salgud rippusid laubal kuidagi hooletult, aga ka ühtlasi omapärase trotsiga. Ta sobis rohkem haigemajja kui vabadusse.

Ilma kindla kavatsuseta ma tõusin pingilt ja astusin talle vastu. Ta tõstis oma pea ja vaatas mulle otse näkku. Ei leia sõnu, et kirjeldada tema tontlikku, hirmunud näoilmet. See oli sõnul seletamatu hirmu väljendus — ta arvas end seisvat silm-silma vastu lummutisega. Ent ta oli süiski julge mees. „Ole sa neetud, John Stevens!“ kähises ta, tõstes oma väriseva jõuetu käe, lõi mulle nõrgalt rusikaga näkku ja kukkus silmili rohule, kui ma edasi astusin. Keegi leidis ta sealt surnult ja kangena. Midagi ei ole temast teada, isegi mitte ta nime. Teada inimesest, et ta on surnud, sellest peaks olema küllalt.

# Õilis vale

Granville Fortescue

„Pange selga tuukriülikond — püüdke ronida välja — päästeluugist!“ Leitnant Pete Upshur kähistas vaevaliselt. Õudselts kõlasid ta sõnad läbi tühja kontrollruumi. Hukku- nud allveepaadi patareid ümisesid oma melanhoolset halba- ennustavat viisi.

Upshur vaatles läbitungivalt oma vastasistuvat blondi hiiglast. Läbi patareide kumise- mise ta kuulis aeglast vastust: „Kahjatsen, härra kapten — tuukriülikond on teie jaoks.“

„Neetud!“ Upshuri ärritatud hääl vibreeris söehappega kül- lastunud õhus. Kollakas lae- lamp vilkus paar korda halba- ennustavalt, hoiatavalt. Upshur rääkis külmalt: „Ärge unusta- ge, et olen ikka veel selle lae- va kapten... Nii siis — pange selga tuukriülikond ja — püüd- ke pääseda.“

Ta noogutas oma peaga laua suunas, kus lebasid tuukriüli- kond ja hapnikuaparaat — gro- teskne ümarik kött hulga rihmade ja torukestega — määratud päästma ühe mehe elu.

„Asetage pähe hapnikuapa- raat — võtke laeng hap- nikku, ronige välja aeglaselt — neetud aeglaselt —“ kõne- leja neelas vaevaliselt. „On lä- bi proovitud — 25 sülla süga- vuses — tõuseb fenasti vulise- des veepinnale —“ Kapteni klaasistunud silmad kiindusid Kendallisse. „Kuulsite?“

„Jah, härra kapten!“ Kendall noogutas uniselt. Söehappe- gaas hakkas avaldama mõju.

„Tormake päästeluugi juur- de — ronige välja aeglaselt — muidu õhurõhk —“ Up- shur jätkas, ahmides vaheteva- hel õhku, „hingake 50 korda — hingake välja aeglaselt — aeg — laselt —“

Pete Upshuri nägu tõmbus naerule. Ta kähisev hääl vai- kis. Talle näis, kui oleks ta seda rääkinud terve igaviku sellele blondile hiiglasele.

Lühikest aega valitses vai- kus. Mõlemad kuulatasid sure- vate patareide monotoonset su- minat.

Leitnant Upshuri pilgud lan- gesid laevakellale. Kolmküm- mend kuus tundi! Rohkem! Ju- ba kakskümmend neli tundi nad olid kuulanud päästelaeva morsesignaale.

Äkki vaikus koputus, kuid al- gas varsti uuesti. Laevasolijad kuulatasid. „Torm tõuseb. Pea- me lahkuma. Tuleme tagasi, kui ta vaikib.“ — Vaikus.

Upshur tundis oma mõtteid segi minevat. Pildid minevikust kerkisid ta vaimusilma ette. Armastatud neiu, miss Phyllis, kellega oli nii sageli tantsinud. Siis tuli valus pettumus. Mary ei armastanud teda, oli temale vaadanud vaid kui heale sõbra- le.

Järgnesid kolm pikka, ras- ket teenistusaastat Hiinas. Nüüd läks reis kodupoole. Vaid sada miili veel Kalifor- niasse. Sada miili ja... kaks- kümmend viis süllda. Mary — nüüd Kendallil naine, ootab oma meest — ootab asjatult, kui Kendall ikka veel ei suuda otsustada oma elu päästa.

„Kendall, kuulake!“ urises Upshur.

— Mina olen kapten. — Po- le mõtet meil mõlemal — ooda- ta, mees, ärge olge ometi senti- mentaalne. — Minge, päästke end, enne kui osutub hil- jaks — —“

„Kahjatsen, kuid ma ei saa minna ning jätta teid siia sure- ma!“ lausus Kendall nõrgalt.

Metsik hullumeelne naer kõ- las äkki läbi lämmatava õhu. Upshur oli püsti tõusnud ning naeris kurba, õudset naeru. Ta vankus laevakella juurde, võt- tis selle seinalt ning hoidis Kendallil silmi ees. „Mitu minu- tit on veel surmani?... Tik-tak- tik-tak! Iga minut viib lähema- le lämbumissurmale.“

Jälle hullumeelne naer läbis- tas kajuti.

„Surm! Kuid mitte Pete Up- shurile!“ Ta viskas kella põ- randale. „Pete Upshur valib omale ise surma!“ Upshur ast- tus laevakapi juurde. Avanud selle, ta tõi esile lameda pu- deli.

„Kas näete?“ ta sosistas Kendallile. „Ma tüsän surma. — Teadsin, aimasin, et hukku- me kord — — valmistasin ette — igaks juhuks — alati val- mis olla, see on meie põhimõ- te — valmis — kohtama Ad- miral Surma!“

Ta tõstis pudeli kõrgemale. „Jumala pärast, kapten!“ Enne kui Kendall suutis ta- kistada, Upshur oli joonud pu- deli tühjaks. Ta neelas kramp- likult. Kangestunud liikmeil ta asetask pudeli tagasi lauale. Kapten vaarus. „Vaid minu- tid!“ ta sosistas katkendlikult. „Ei — sekundid vaid — kuni —“

Upshur kukkus raskelt põ- randale. Liikmed tõmblesid kramplikult. Siis oli kõik vaik- ne. Klaasistunud silmad näisid vaatavat lakke.

Vapustatult Ensign Kendall kummardus kapteni üle. Ta puudutas Upshuri kangestunud liikmeid. Õudus ja hirm vallu- tasid tema. Ta tõstis üles saat- susliku pudeli. Sinine sedel oli sellel: „Cyanide Kalium lah- us. Mürk.“ Vaikselt ta pani tagasi pudeli.

Ta riietus tuukriülikonda — silmad ikka veel kiindunud maaslamavale kogule. Siis ase- tas näole hapnikuaparaadi ning pikkamisi ronis välja päästeluugist. Metalline uks sulgus ta järgi.

Põrandal lamav kogu liigutas end. Leitnant Upshur tõstis pea ning naeratas nõrgalt. „Viis- maks ometi... Aitas ometi mu väike kavalus whisky-pudeli- ga...“ Mis ta küll jutustab Ma- ryle?... Mary...“ Vilkuv tuli lae all kustus.

„Admiral — — Surm — ei la- se — end — kaua — oodata...“

Patareid lakkasid töötamast. Sügav vaikus valitses hukku- nud allveepaadil.

# Filmidiiva nais-Robinsonina

Ühe filmidiiva jäljetu kadumine leidis väga kõmulise lahenduse. 1931. a. suvel tekitas Ameerika kunsti-ilmas suurt elevust, kui filminäitleja Madge Arbuckle lennul San-Franciskost Sandwichi saartele Vaikses ookeanis kadunuks jäi. Kuulsa paksu kinokoomiku Fatty Arbuckle'i sugulasena algas ta oma karjääri tantsitarina Hollywoodis.

13. juulil nimetatud aastal lendas ta Sandwichi saartele, et Honolulu varieteedes külalisena üles astuda. Nii palju oli kindel, et Madge Arbuckle lunastas reisikaardi kahemootorilisel reisilennukil „Lõunameri III“ ja Honolulu sihis välja sõitis. Lennukis olid vaid lendur-insener Lloyd Floyd ja miss Arbuckle. Lennukit prooviti korralikult enne ärasõitu, ja ilm oli sel päeval ilus ja tuulevaikne. Jäi ainult oletada, et tekkis rike mootoris ja mõlemad sõitjad leidsid märja haju kuskil Vaikse Ookeani mõõtmatus sügavuses. Torpedolaevade otsing lennuliini sihis jäi tagajärjetuks. Nii peeti Madge'i ja Floyd'i igavesti kadunuks.

## Üllatavad elumärgid „Kuradi-saartel“.

Mõni nädal tagasi juhtus, et ameerika kaubalaev „Abraham Lincoln“ heitis ankru väikese Tarapee saare kaldal. See saareke on ka Ila de Demincos („Kuradite Saare“) nime all tuntud, sest ebausklikud meremehed olevat seal sageli „Lendavat Hollandlast“ näinud. Võib olla sel põhjusel, tõenäolisemalt aga tema kõrvaloleku tõttu laevaliinidest, on see saar elanikkudeta. Ekvaatori ligidal, 600 kilomeetrit Manahiki saarte grupist edelapool, omab see saar kõiki troopika saare soodustusi. Ta on mäGINE ja tihedalt metsaga kaetud. Tal kasvab külluses tüübilisi troopikataimi: kookuspalm, leivapuid ja apelsinipuid. Tarapeel



ei ole ühtki röövloom, mürk-madu ega skorpioni, selle vastu aga kohutaval määral metsistunud kodusigu, jäneseid, linde ja suuri maitsvaid kilpkonni. Rannad aga kubisevad väärtuslikest kaladest ja hinnalistest merivähkidest. Et tarvilikku toiduvarustust tasuta hankida, kavatses „Abraham Lincoln“ kapten Tarapee rannikul kalu ja kilpkonni püüda.

Ent kui kapten mõne madru-se saatel saarele astus silmas ta oma suurimaks hämmastuseks saare ühel väikesel künkal

## ilusat väikest maja,

mida ümbritsesid mugavalt varjuandjad lopsakad kookuspalmid. Kuis võis see võimalik olla, kui ometi üldiselt teada oli, et Tarapee saarel ei ole ühtki inimest. Oli isegi tõenäoline, et ilmasõjast saadik — siis oli sel saarel Ühendriikide sõjalaevastiku sõejaam — ühegi inimolendi jalg sellele saarele ei ole astunud. Kapteni hämmastus üha kasvas, kui ta nägi, et mererannalt majani

viis hästi korrashoitud jalgrajakene.

Kapten sammus rada mööda salapärase majani, mis meenus väga armastusväärset nädalalõpu suvilat.

## Mida jutustasid Madge Arbuckle ja insener Floyd.

Maja uktsel seisis sõbralikult naeratades valge mees ja valge naine. Esimene spordirõivastuses, teine kitsaks jäänud supeltrikoos.

Mees raputas kapteni kätt ja esitles: „Minu nimi on Lloyd Floyd ja siin on minu pruut Madge Arbuckle. „Ja siin,“ ta osutas kahe palmitüve vahel ülesse seatud ja väätkasvudest valmistatud rippatile, milles väike beebi rahulikult magas, „siin on meie pojake.“

Need olid tõesti kadunud lendur ja filmidiiva.

Insener Floyd jutustas kaptenile, et umbes 20 tundi peale nende väljasõitu San-Franciskost märkas tema suurima hirmuga, et bensiinitank lekib, et peaaegu terve kütte-



tagavara oli välja jooksnud. Nähes silmapiiril maad, juhtis ta lennuki maa suunas, maabus väiksel rohuplatsil, kus juures lennuk purunes.

Floyd ja Madge ronisid lähedalolevale künkale ja võisid nentida, et nad viibivad näiliselt inimtühjal saarel. Praktiiliste ameeriklastena, silmas pidades, et lähemas tulevikus ei avane neil võimalust siit ära pääsemiseks, otsustasid nad end olukorrale kohaneda. Floyd insenerina oli tubli chitusemeister, ja hellitatud filmidiiva oli temale tubliks toeks ja abiks.

### Filmidiiva imesaavutused Vaikse ookeani saarel.

See, mida saavutasid kaks inimest jumalast mahajäetud kaugel troopika saarel väga puudulikkude abinõudega kolme aasta jooksul — see tundub tõesti juba muinasjutulisena. Nende ainukesed töövahendid olid lennuki tööriistade kasti

sisu, purunenud lennuki puu- ja metallosad. Floyd raius puid ja laudu ja valmistas neist maja ja hädavarvilise mööbli. Maja ta ümbritses aiaga, milles ei puudunud isegi lehtla. Ta korraldas teerada ja Madge kasvatas kanu. Nad püüdsid kalu ja kilpkonni, ja filmidiiva praadis ja küpsetas kui diplomeeritud kokk. On endastmõistetav, et sellisest nii ainulaadselt kujunenud ühiskelst tubli inseneri ja ilusa filmidiiva vahel peatselt võrsus armastusside. Madge kinkis Floydile poja.

### Madge loobus filmist ja jäi üksikule saarele.

Noorpaar tuli laevale, kus juhuslikult reisijate hulgas viibiv vaimulik nad kiriklikult ja seaduslikult laulatas. Kapteni ettepaneku, temaga ühes Friscose tagasi sõita, lükkas noorpaar tänades tagasi.

„Meie jääme siia,“ teatas värske proua Floyd. „Siin va-

litseb tõeline paradiisi jumalik rahu, mida kunagi ei leidu mehhaniseeritud kultuurilmas. Ma usun, et siin olen saavutanud tõelise ja tõsise õnne, kaugel kaarlampidest ja mõirgavatest filmirežissööridest.“

„Ja meie oleme mõlemad täiesti õnnelikud,“ täiendas tema mees. „Kui teie aga midagi meie kasuks teha soovite, siis palun teid järgmine kord, kui siia kanti sõidate, kaasa tuua asju, mis olen erilehele üles tähendanud. Mitte aga tubakat ja alkohooli, sest suitsetamise ja joomise, jumalale tänu, olen siin unustanud.“

Kapten lubas tema soovi täita. Peale südamlikku aga lühikest jumalagajättu hiivas aurik ankrud ja jättis ebatavalise paari vabalt valitud üksindusse ja paradiisi maha.

Võib kujutella, millist eluvust tekitas kapteni jutt, kes hiljuti San-Franciskosse tagasi jõudis.

## Svend Sebje

# 30 sekundit

sen abielluda ja tahan soetada oma naisele viisaka kodu, seepärast tahan saada tänasest alates kolmsada dollarit kuus.“

„Teie tulete minu juurde ja hakkate mulle ette kirjutama tingimusi?“ karjus Renton. „Kolmsada dollarit kuus! Kaks korda rohkem kui saate praegu! Teie olete hulluks läinud, teie!...“

„Äris asendamatu,“ katkestas teda Powell rahulikult ja kindlalt. „Kui teie kolmekümne sekundi jooksul ei võta vastu mu tingimusi, siis lahkun ma teie kabinetist ja lugupeetud ärist jäädavalt.“

Jack Powell võttis taskust kella.

„Lahkute büroost?“ Renton kargas üles ja toetus oma tursunud kätega lauale. „Jah: ma hoolitsen selle eest, et teie lahkute büroost, ja kohe praegu! Olete vabastatud! Saite aru? Vallandatud.“

Noormees tõusis naeratades:

„Kolmkümmend sekundit on mööda. Kahjuks ma ei saa anda teile pikemat tähtaega, et toibuksite.“ Ning kindlal sammul suundus ta ukse poole.

„Hallo! Tulge viivuks siia.“

Jack Powell pööras ümber: peremees lähenes talle väljasirutatud käsil mitu sammu,



„Tahan palgakõrgendust“ ütles noormees kindlalt.

Direktor Renton tardus imestusest oma tügitoolis ja silmitses vaikides noormeest, kes kiigutas rahulikult jalga. Viimaks ei suutnud ta enam end pidada:

„Kas saate aru, mis teie räägite, noormees? Olete vist lõplikult hullunud? Kui teie kohe siinsamas ei vabanda nagu kord ja kohus...“

„Vabandada?“ vastas noormees naeratades, „ei või olla, et räägiks te seda tõsiselt. Kavata-

täidlasel näol ülilahke naeratus, mida ta hoidis harilikult oma parimaile ärisõpradele.

„Teie võitsite, mister Powell,“ lausus ta patsutades Jackile õlale. „Tõtt öeldes juhtisite teie äri viimaseil aastail täiesti iseseisvalt, kuid kartsin, et teil ehk ei jatku... meelekindlust ja otsustusvõimet. Ei võinud iial kujutleda, et teie räägiksite minuga sellisel toonil. Lähme ja kõneleme lähemalt. Muidugi peate teie saama tunduva palgakõrgenduse...“

Nii lõppes huvitav novell „Rohelises Magasinis“. Sven Helgesen pani ajakirja kõrvale ning hakkas loetu üle mõlgutama mõtteid.

Mida rohkem ta mõtiskles, seda selgemaks talle sai, et jutu kangelasel on palju ühist tema endaga. Kuue aasta eest astus Helgesen pudukaupmees Erikseni kontorisse teenistusse ja sai nüüd 175 krooni kuus.

Samuti kui Jack soovis ta abielluda. Ta väljavalituks oli Inge. Inge oli arukas tütarlaps ja teadis, et niisuguse palgaga ei saa rajada ühiselu; tegi seepärast näo, et on heameelega nõus ootama paremaid aegu. Nüüd juhuslikult sattus Sven lugema seda juttu, millele autor Robert Strong oli andnud nimeks „Kolmekümmend sekundit“. Kas see ei ole saatuse näpunäide? Noormees ses jutus haaras härjal sarvist, millega äärmiselt imestas oma pere-meest. Kas tema ei võiks teha sedasama?

Mõne päeva pärast Sven otsustas talitada Powelli eeskujul. Ta luges jutu veel kord läbi, võttis kokku kogu oma julguse ja astus kindlal sammul oma šefi kabinetti. Eriksen istus kummardunult raamatute kohal.

„Härra Eriksen,“ ütles noormees otsustavalt, „ma tahan palgakõrgendust.“

„Sellest ei või olla juttugi,“ vastas peremees pead tõstmata.

„Kui kõrgendust ei saa, siis lahkun teenistusest,“ jätkas noormees endisel toonil.

„Olge head,“ vastas Eriksen ükskõikselt, jätkates kirjutamist.

Tekkis väsitav paus. Helgesen võttis kokku oma viimase jõu.

„Kuulge,“ algas ta uuesti, „ma räägin tõsiselt. Tahan vastust kohe, silmapilk. Saate aru. Tahan abielluda ja rajada oma naisele viisaka kodu. Kui teie kolmekümne sekundi jooksul ei otsusta anda mulle kolmsada viiskümmend krooni kuus, siis võite edaspidi tuhnida oma äripaberite kallal üksinda. Nii... nimelt seda ma tahtsingi teile ütelda!“ Helgesen võttis taskust kella, kuid kõri oli kuiv ja käed värisesid. Ta jätkas närviliselt:

„Annan teile aega kuus, ei, sada sekundit, et tõsta mu palka kaheksakümne krooni võrra, ei, tahan ütelda, ma tahan, et mina...“

„Kuulge, Helgesen, kas teie ei ole mitte purjus?“

Asjata püüdis noormees meenutada, mis pidi ta sel puhul vastama, kuid ei leidnud sõnu.

Ta pigistas rusikaid ja kortsutas laupa, tahtes näidata meelekindlust, kuid põlved värisesid ja laup kattus külma higiga.

„Kui teie nüüd ei anna kolmekümmend sekundit, et saada seitsekümmend viis — tahan ütelda, kui teie ei saa kahtsada krooni kuus...“ Helgesen läks nüüd lõplikult segi oma jutuga ja lõpetas meeleheitliku julgusega:

„Kinnitan teile, ma ei lase end enam nina-pidi vedada, tunnen enda väärtust, ma teen teiega lõpuarved.“

„Õige,“ tähendas Eriksen teravalt, „see on täiesti õige. Teie loba on täiesti mõttetu. Nii palju mõistust on teil ikkagi veel alles, et saada aru, et siin on teiega kõik lõpetatud. Võite võtta kassast, mis teil veel saada on, ja lasta siis jalga.“

Helgesen väljus kindlusetas sammul ja tundis kõike, kuid mitte kergendust. Tema plaanis pidi olema mingi viga. Ta ootas, et peremees jookseb talle järele — aga peremees ei mõtelnud end liigutada. Trepist alla sammudes kompas Helgesen taskus mingit asja, mis osutus „Roheliseks Magasiniks“, milles oli Robert Strongi jutt. Südametäiega virutas ta ajakirja tänavale.

Kuigi Eriksen ja Linge olid konkurendid, ei olnud nad mitte vaenlased, ja kuna nad elasid lähestikku, siis sageli tulid seltsis töölt, arutades teel möödunud päeva sündmusi.

„Ei tea, mis noorsugu on meil praegu!“ algas Eriksen, kui nad tol päeval kohtusid. „Täna tuli mu juurde kabinetti Helgesen ja valmistas mulle hirmsa etenduse, nõudes, et kõrgendaksin ta palka. Ta kavatsevat abielluda ja nii edasi. Ja ise hoiab käes kella. Muidugi viskasin ma ta välja.“

„Mulle näib, et tegite vea,“ tähendas vana Linge rahulikult. „Kas ei oleks olnud mitte parem noormeest pisut nokkida ja rahulikult ta soovida ära kuulata. Noored energilised poisid võivad olla meile väga vajalikud. Mul näiteks on ametnikuks keegi Petersen; ta on hoolas, ustav ja viisakas — kuid iga kord, kui talle vaid otsa vaatan, ta lihtsalt väriseb hirmust, kartes, et teen talle mingi märkuse. Kui tal oleks rohkem julgust, maksaksin talle heameelega viissada krooni selle kaheasja asemel, mis ta saab praegu. Kuid praegusel juhul tahan teda vallandada, et võtta asemele karmemat inimest, kes võiks töötada iseseisvalt ja mind minu äraolekul asendada. Kuidas oli selle noormehe nimi, kellest rääkisite? Tahaksin meeeldi teda näha.“

Sven Helgesen istus Linge ja Ko äris kirjutuslaua taga ja surus lahkumiseks endise ärijuhi Peterseni kätt. Ta päris selle koha, kuid mitte palga.

Ei.

Ta kirjutas alla lepingule — viissada krooni kuus; tal oli võetud juba korter ja abiel-

# SAATUSLIKUS KEERISES



(3. järg.)

## Romaani „Saatuslikus keerises“ senine sisu

Kaubaaurikule Antje Boddenkuhl võetakse Hamburgis uus laevapoiss Henrik Jensen. Reisil muutub aga poisi elu kibedaks, sest kõik sunnivad teda tegema igasugu töid ja iga tühise äparduse puhul tuleb palav „saun“. Ühel kardetaval silmapilgul hüppab poiss tagaajaja eest merre, kust laeval olev ainuke reisija Dittmar poisi ära päästab ja oma kajutisse asetab. Pärast mitmeid vahejuhtumisi teatab Henrik Jensen, et ta on neiu ja tal tungiv tarvidus sõita Brasiiliasse. Vihane kapten lepip lõpuks olukorraga ja võtab neiu oma hoole alla. Riosse jõudes lahkuvad Dittmar laevalt, kuna kapten läheb neiuiga linna, sellele vajalikke esemeid ostma. Neiu läheb kaubamajja, kuna kapten jääb lähemasse baari teda ootama. Mõõdub rohkem kui tund ja neiu ei tulegi kaubamajast. Kapten läheb teda sinna otsima, kus selgub, et Inge on põgenenud. Rios otsib Inge andmeid ja võimalusi oma eesmärgile jõudmiseks. Peagi sõidab ta laeval jõgesid mööda Brasiilia ürgmetsade suunas.

Ükski paadisolijaist ei kõnelenud.

Mõõdudes Pedrito de Gayazi paadist, neiu nägi brasiillast seismas pardal. Käed pükste taskuis, ta vaatles neidu ja naeris. See naer äratas Inges kahtluse. Ehk mõlemad paadimehed olid siiski brasiillase käsilased? Võib-olla nad kavatsesid neidu küüditada brasiillase majja?

Vägivaldselt tõrjus Inge selle mõtte. Mitte enam mõelda võimalikele ebaõnnestumistele, mõelda vaid sihile, mis oli nii lähedal!

Paat liikus kalda läheduses.

Inge pilk riivas ürgmetsa äärt, mis siingi palistas kallast ja pisut reetis imedest, mis peitusid metsa sügavuses.

## 30 sekundit

(Eelmise lhk. lõpp).

lumiseni ei jäänud oodata enam kaua. Kahju hakkas noormehel Petersenist.

„Kas teie ei katsuks õnne Eriksoni juures,“ lausus ta oma eelkäijale. „Mu koht on veel vaba.“

„Ei,“ vastas Petersen. Mulle ei ole seda enam tarvis. „Kirjutasin ennem aegajalt Robert Strongi varjunime all lühijutte, kuid viimane neist meeldis niivõrd, et mind kutsuti „Rohelise Magasini“ alaliseks kindla palgaga toimetuse liikmeks. Selle viimase jutu nimi oli „Kolmkümmend sekundit“.

Neiu nägi soopalme, imelisi puid ilma tüvedeta, mille latv hargnes laiali mööda maad, sirutades üles (suletutte, kahekümne meetri pikkuseid veidrakujulisi, sulgedega kaetud lehti.

Vahetevahel mõni lind rohelise-valge-mustakirju kaela ja punase sabaga ehmus kaldaäärses padrikus ja tõusis õhku, et mõni meeter eemal jälle kaduda ürgmetsa hämarusse.

Džungel taandus. Maastik muutus vaheldusrikkamaks. Paistsid viljapõllud, riisiistandused. Nende kõrval üksik palmitüvedest moodustatud elamu palmilehtedest katusega.

Seegi möödus nagu unelm.

Ning jälle tuli ürgmets, too roheline põrgu rusuva vaikuse ja painava üksindusega.

Edasi läks vaikne sõit.

Veel tund aega, siis nad pidid jõudma Catalao istandusele. Mida lähemale paat jõudis sihile, seda rahunumaks muutus neiu. Silmad hülgasid palavikuliselt, süda peksis meeletult mõeldes hetkele, mil läheneb Valter Wendti majale. Mees astuks aimamatult välja, näeks teda...

Võib olla ta ei saaks astuda välja... võib olla...

Inge peletas piinavad mõtted. Mitte mõelda õnnetusile, mõelda vaid jällenägemisele armastatud mehega!

Liig aeglaselt sõitis paat.

Flegmaatilise järjekindlusega mehed tõukasid ridvad vette. Üks paadimeestest tegi väikese vaheaja, et süüdata sigaretti, kuna teine pühkis laubalt higi.

Inge Jensen ei tundnud kuumust, tal polnud enam pilku õudsele ürgmetsale. Mõtted tormasid eel, piinasid neidu kujutlustega. Miliseks kujunes jällenägemine? Kas see tõi rõõmu või kurbust?

Inge Jensen oli nii süvenenud mõtteisse, et ei märganudki, kuis ürgmets oli muutunud hõredamaks. Metsiku taimekasvu asemele tekkisid istandused. Kummipuud. Bambusepõõsad.

Neiu tõstis pea. Ta pilk otsis Luiz Jouseirat. Mees noogutas. Inge vaatas põleval pilgul heledat maja, mis seisis kaldal. Ta tundis äkki imelist nõrkust. Värin läbistas neiu keha.

Paat jõudis kaldale.

Suur, tugev neeger seisis kaldal ja kätt silmade üle hoides, vaatles tulijaid.

Inge astus maale.

Ta vaatas tagasi. Luiz Jouseira tõstis tervituseks käe ja tõukas paadi kaldalt eemale.

Sekundi Inge Jensen seisis liikumatult. Ta ei julgenud edasi astuda kartuses kuulda ja näha midagi ennekuulmatut, õudset...

Neeger lähenes aupaklikus seisandis.

Mees nähtavasti ei mõistnud neiu soovi. Ta osutas käega maja poole.

Inge võttis end kokku ja sammus maja poole, möödudes segaverelistest töölistest ja neegreist.

Seisatas hetke maja ees, mis oli suurem ja massiivsem seninähtuis. Oli ehitatud palmi- tüvedest ja omas suured aknad ja laia ukse. Aeglaselt neiu astus treppidest üles kui üks avati äkki.

Naine astus majast ja vaatles üllatunult noort neidu oma ees.

Naine oli noor. Sinakasmust tihe juuks ümbritses ilusat ovaalset nägu, milles sädelesid paar musta, tulist silma. Veripunane suu täidlaste, poolavatud huultega näitas kaht rida lumivalgeid hambaid. Naine oli võrratult sale ja paenduv.

Tumedad silmad vaatlesid uurivalt Inge Jensenit... ja äkki leegitses naise silmis kuri säde, mis pani neiu võpatama.

„Tahaksin rääkida härra Wendtiga!“ ütles Inge tasa, pöörmata pilku naise näolt, nagu tahtes sealt lugeda vastust.

Pilkav naeratus ilmus naise punase, täidlaste suu ümber.

„Mina olen Marcelina Wendt!“ vastas brasiillanna halvas saksa keeles, mis kõlas tema suust veetlevalt.

„Marcelina Wendt!“ kordas neiu arusaamatult, vaadates tarretanud pilgul naise näkku.

„Jah... Walter Wendti naine!“ naeratas brasiillanna. „Mu meest pole kahjuks siin... ta sõitis mu isaga Castonhosse, kus asuvad meie kummiistandused.“

Inge Jensen seisis liikumatult. Ta nägu muutus surnukahvatuks. Tal oli tunne, kui seisaks ta kõikuval pinnal. Ta tahtis toetuda, haarata kinni kustki, et mitte kukkuda.

Tahtis öelda midagi. Sõnad jäid peatuma kurku, ei leidnud teed huulteni.

Õudne tühjus oli temas, nagu oleks äkiline tuulepuhang viinud kõik mõtted ja soovid. Aju ei suutnud midagi mõista, abitult ekslesid mõtted edasi-tagasi... viibisid hetke Hamburgis ja tulid siis jälle tagasi Brasiiliasse. Ta nägi naist oma ees, nägi selle julma, võidurõõmsat naeratust, naise naeratust, kes tundis ära võistleja ja rõõmustas teda nüüd kaotajana oma ees näha.

Lõpmatust tühjusest ilmus äkki suur, rahulik imestus:

Kuis ma ise ometi ei tulnud sellele? See oligi põhjus, miks Walter ei kirjutanud...

See äratundmine ilmus mehaaniliselt, tungimata teadvusse.

„On asjata teda oodata!“ ütles brasiillanna,

ja nende sõnade taga peitus teine, sügavam tähendus: „Ta jääb kauaks Castonhosse...“

Inge Jensen seisis ääretu mõistatuse ees.

Seal oli mees, keda armastas, kellega töötas, võitles, plaanitses... neiu ise oli see, kes julgustas kõhklejat asuma Brasiiliasse, rajama uut elu mõlemale... elas kaasa mehe püüetel, iga reaga saatis oma armastust Brasiilia ürgmetsa... ja kui mees vaikis, neidu valdas hirm ja muu... tahtis aidata, tahtis jõuda mehe juurde... polnud takistusi, mis ta ei suutnud ületada, raskusi, mis ei suutnud kanda...

Väike, rahata neiu sõidab üle ookeani, võidab kõik raskused reisil... väike vaene neiu sõidab ja sõidab ning iga jaamaga, mis viib lähemale, tõuseb ootus, rahutus, kärsitus... ta armastus ehitab ja ehitab.

Ja siis ta näeb äkki, et kõik, mis ta ehitanud, oli asjatu. Hetkel, mil arvas sihil olevat, kõik vajus kokku.

Inge Jensen pöördub ja sammub aeglaselt trepist alla. Tema taga seisab naine ja vaatab talle järgi. Naeratusega huulil seguneb tumedaist silmist vaenlik tuli, mis ümbritseb neidu, kui tahaks teda hävitada.

Inge Jensen sammub üle suure lagendiku jõe poole. Ta ei mõtle midagi, ei tunne midagi. Ta käib vaid. Neiu tundub, nagu peaks ki ta nii käima, ikka edasi, edasi lõpmatuseni, nagu poleks enam midagi loota, nagu oleks kõik surnud.

Inge seisab jõe kaldal.

Esimene kindlakujulisem mõte tungib ajju.

Ta peab minema tagasi. Siia ta ei või jääda. Siin pole ruumi tema jaoks; kuski pole ruumi... Peab jõudma Sao Jaosse... Sao Jaost Manaosse... Manaost Rio de Janeirosse... Rio de Janeirost Hamburgi.

Hamburgi ta pääseb vaid siis, kui omab raha. Ingel pole raha.

Ta peab jalgsi Aripuanani kallast mööda rändama Sao Joaosse.

Inge Jensen möödub suhkrupilliroo istandustest, bambusepõõsaist ja sammub ürgmetsa poole, mis asub vaevast saja meetri kaugusel.

„Pea jõudma Sao Joaosse!“ ütleb neiu enesele. Ja küsib siis kohe: „Milleks?“

Kuid ta läheb siiski.

Ürgmets võtab ta oma rüppe, sulgub neiu järgi ja ümbritseb teda sügava vaikuse ja üksindusega...

Marcelina Wendt, sündinud Catalao, seisis oma maja uksele ja vaatas järgi Inge Jensenile. Ta tundis seda saledat, kuldjuukselist neidu. Walter oli talle näidanud neiu pilti. Neiu oli selle võtnud ja katki rebinud, nagu ta rebis katki kõik kirjad, mis tulid Hamburgist ja nood, mis pidid minema sinna.

Marcelina armastas suurt, blondi hiiglast,

## Peeter ja Martha Pariikas

tütred Marie Kalli ristised toimusid nende suvilas Hiiul. Ristsetel viibisid, nagu näha kõrvaloleval pildil, vasa-kult: E. Kasemets, J. Pariikas, pr. Lilli Pariikas, ins. Kask, Peeter Pariikas, õpetaja P. Kuusik, pr. Kasemets, pr. Kask-Romanova, Osk. Sauna (ees), pr. Pahlberg (taga), pr. Kuusik, prl. Kõrv, pr. Stafil.



keda võis juhtida, nagu last. Ta armastas meest selle põletava kirega, mis ei tunne tahtust, ega kohku ühegi abinõu eest.

Juba esimesel päeval, mil Valter Wendt ilmus Catalao istandusele, Marpelina teadis, et võidab enesele selle mehe. Ta ülendas Valter Wendti ülevaatajaks, kutsus ta sageli oma majja... keerles ta ümber, naeratas ja vestles.

Siis Marcelina kuulis, et Valter omas pruuti Hamburgis. See äratas ta võitlusihä.

Marcelina Catalao oli harjunud saama, mis tahtis.

Ühel päeval ta tahtis, et Valter suudleks teda. Ja Valter Wendt tegi seda. Ühel päeval ta ütles, et blond neiu Hamburgis oli unustanud oma peigmehe ja lohutanud end teisega. Mees ei uskunud seda. Kuid ta hakkas uskuma, kui ei saanud enam ainustki kirja neiuult. Valter Wendt saatis mitu kirja neiuale, palus teatada vaikimise põhjust... kuid kirjadele ei tulnud vastust. Valter ei võinud teada, et kirjad sattusid käskjalalt Marcelina kätte.

Nii naine saavutas oma sihi.

Ning nüüd Marcelina Wendt seisis lävel ja vaatas eemalduvale Hamburgi neiuale, kes sõitnud läbi poole maailma, et jõuda mehe juurde, keda armastas.

Inge Jensen ei näe iial Valter Wendti, nende vahel seisis Marcelina Wendt... ning Marcelina Wendt ei kohkunud tagasi millegi eest, kui pidi kaitsma oma omandust.

Naine nägi Inge Jensenit ürgmetsa kaduvat ja teadis, et see oli helejuukselise naise surm. Ürgmets ei anna tagasi midagi, mis ta kord neelanud.

Marcelina Wendt viipas käskivalt, neegri-  
rile, kes imestanult vaadanud järgi neiuale ja tahtis teda tagasi tuua.

Neeger, harjunud pimesi sõna kuulma, põõras tagasi ja unustas Inge Jensenit.

Keegi ei mõelnud enam Inge Jensenile.

Mis ürgmetsa sattus, hukkus.

Teerada, millel sammus Inge Jensen, lõppes varsti. Tihe väänkasvude padrik ümbritses neidu, takistades läbipääsu.

Ka jõekaldale ta ei saanud minna. Maapind oli seal soine, jalg vajus pehmesse maasse.

Inge seisis ja vaatles abitult ringi.

Tagasi ta ei läinud. Pigemini tahtis jääda igavesti ürgmetsa.

Ta haaras kätega väänkasvude-padrikusse. Suure vaevaga tal õnnestus pisut edasi jõuda. Kolm kuni neli sammu ta pääsis edasi, siis ta oli jälle piiratud taimestikust.

Silmipimestav värvidemeri ümbritses neidu. Punased fuksiad kõikusid laisalt edasi-tagasi, sinised heliconiad sirutasid välja oma heledaid õisi, lillad begooniad väänlesid maapinnal.

Inge Jensen ei märganudki, et oli kaotanud kohvri, mille ostnud Rio de Janeirost, ta ei märganud ka, et oksad olid rebinud valgemütsi juustelt. Neiu liikus edasi poolteadvusega olekus, aetuna tungist liigutada käsi ja jalgu.

Parem käsi oli juba verine. Mingi oks oli teda haavanud. Ka kleit oli mõnest kohast katki rebitud.

Lõpmata aeglaselt neiu pääsis edasi. Pidi vaevaga rajama oma teed. Iga samm oli vaevarikas, väsitav võitlus müürina ümbritseva padrikuga.

Kuid see võitlus oli heategu neiuale, see paelus neiu tähelepanu, ei andnud mahti tunnete. Vaid üks mõte valdas teda: Ma ei või tagasi pöörduda, pean jõudma Sao Joosse!

Päike kõrvetab halastamatult. Neiu kleit nõretab higist, varrukad on vaid narmendavad

räbalad. Käsivarte valgel nahal punetavad ve-  
rised haavad.

Ikka edasi kestab võitlus. Paljakäsi neiu  
purustab väankasvude müüri, samm-sammult  
rajab omale teed.

Tund veereb tunni järgi.

Inge Jensen ei märka seda.

Ta ei tea, kus viibib. Tahab vaid kiiremini  
pääseda Sao Joaosse.

Siis äkki neiu tunneb põletavat valunäos.  
Ta aigab käega üle näo ja tunneb väikest  
paiset.

Sääsehammustus! ta mõtleb ükskõikselt.  
Ikka enam ja enam putukaid koguneb neiu  
ümber. Nad piinavad ja tüütavad neidu, im-  
vad end ta nahasse.

Inge Jensen ei tea, et need putukad on  
inimese kardetavaimad vaenlased Brasiilia ürg-  
metsades. Hädaohtlikumad kui metskass ga-  
to di matto, verejanulisemad kui jaaguar ja  
puuma, julmemad kui mürkmaod cani-nana ja  
jararaca, kes lebavad peidetult tihnikus ja sisi-  
sedes sööstuvad esile.

Putukad on surm, pikk piinarikas surm,  
mis tungib peale igast kaarest, mis sööb end  
inimkehha, katab teda tuhande hammustusega,  
mis moodustab tuhat mürgikanalit.

On moskiitosid, julmi kiskjaid, kelle vastu  
pole kaitset. Kui surmata neist kümme, siis  
tuleb sada uut asemele, nagu tahtes kätte  
maksta tapetud seltsimeeste eest. Lendavaid  
mürgiseid sipelgaid, kes parvedena lendavad  
katmatule kehaosale; punaseid, surisevaid mor-  
ribundi-erilasi, kellest kümme võivad surmata  
mehe; läikivaid bernikärbseid, kes munevad  
oma munad inimese nahasse ja tekitavad mä-  
dapaiseid.

Inge Jensen ei näinud midagi ürgmetsa  
ilust. Ta ei tundnud lämmatavalt magusat  
leitsakut, ei näinud saledaid palmitüvesid,  
veidraid, looklevaid väate. Ei näinud punaseid,  
kollaseid, siniseid lilli, suureõielisi orhidee-  
sid — ürgmetsa muinasjutuline ilu libises jäl-  
jetult mööda.

Hääled, mis katkestasid vaikuse, näisid tu-  
levat lõpmata kaugusest. Inge pea kohal kii-  
kusid lobisevad ahvid, kirjud papagoid hää-  
litsesid kriiskavalt — neiu ei näinud kuulnud  
midagi.

Ikka metsikumalt, ikka verejanulisemalt pii-  
nasid teda putukad. Öhtu oli saabumas. Siis  
ürgmets ärkas, elu sumises rohelises põrgus.  
Inge nägu õhetas lugematuist pisteist, käed  
olid krümustatud ja paistetunud.

Äkki ilm muutus pimedaks.

Roheline hämarus muutus korrage mustaks.  
Inge Jensen varises kokku.

Mürgised tulisipelgad roomasid ta kehale,  
lihaseõjad rõõvsipelgad.

Julgest, elurõõmsast Hamburgi neiust ürg-  
mets mõne tunniga oli teinud tahtetu olevuse,

kes sirutas välja oma valutava keha ega tun-  
nud hirmu öö eest ürgmetsas, mis on hirm-  
sam kui kõik muu, mis inimene iial näinud.

Ümberringi kostis salapärane kahin, nagu  
läheneksid nägematud vaenlased.

Ning äkki Inge Jensen ärkas tuimast üks-  
kõiksusest, mis teda vallanud, kui lahkus ist-  
tanduselt. Ta tundis äkki meeletut valu tuks-  
lemas kehas, tundis iga üksikut neist luge-  
matuist pisteist, mis muutsid ta näo punaseks  
hõõguvaks massiks ja käed vormituiks ese-  
meiks.

Ja äkki tal oli hirm. Hirm ürgmetsa eest...  
piinav, näriiv hirm tuleviku eest.

Ta tahtis karjuda, kuid tal polnud jõudu  
selleks.

Pea tundus tinaraskena.

Selgelt tuli teadvusse kõik juhtunu.

Neiu teadis, et viibis üksi Brasiilia ürgmet-  
sas, kust polnud pääsu. Elutahe ärkas. Ta ei  
tahtnud hukkuda metsas! Tahtis välja pääse-  
da, tahtis minna tagasi istandusele!

Jah — Inge tahtis minna istandusele! Tah-  
tis Valter Wendti suust kuulda, kas oli tõsi,  
mis brasiillanna rääkinud! Kui oli võtnud ette  
sellise pika, vaevarikka teekonna, siis tahtis  
vähemalt näha meest, kellele vandunud truud-  
dust, keda armastas... tahtis öelda talle...

Inge Jensen tõusis vaevaliselt jalule.

Vaarus, haaras veriste, paistetunud sõr-  
medega padrikusse ja kukkus maha.

Ta ei teadnud enam midagi.

Suur, vaikiv, mõrvarlik üksindus piiras teda.

\*

Teel Sao Joaost Catalao istandusse kaks  
paati kohtasid. Ühes neist istus brasiillane  
Luiz Jouseira oma sõbra Barbologa, teises  
kolm meest, kaks brasiillast ja üks võõras.

Võõras oli riietatud heledasse suveülikonda  
ja kandis peas laia-äärelist kübarat kaitseks  
päikesekiirte vastu.

Kui paadid lähenesid teineteisele, võõras  
tõusis ja viipas Jouseirale.

Nad peatasid paadi.

„Kas toimetasite senhorita kohale?“ küsis  
võõras portugali keeles.

Luiz Jouseira vaatles võõrast imestunult ja  
küsis: „Mis teate teie senhoritast, senhor?“

„Tegin ju teile ülesandeks neiu senhor Ca-  
taloa istandusele viia!“ naeratas võõras.

Luiz Jouseira raputas pead.

„Ai, senhor, see pole õige. Sõitsin vana,  
valgejuukselise härra ülesandel.“

„Siis on kõik korras!“ naeris võõras ja an-  
dis märku eadasisõiduks.

Luiz Jouseira jäi paadile hämmastunult jä-  
vaatama.

„Kas sa mõistad seda, Barbolo?“

„Mõistan vaid seda, et mul on neetud janu  
klaasi cachaca järgi!“ urises Barbolo.

„Kiirustage!“ hüüdis võõras oma paadi-

meestele, visates sigaretiotsa Aripuanani pruuni vette.

Ta võttis taskust kallihinnalise kuldportsigari ning süütas uue sigareti.

Vahetevahel ta heitis pilgu kellale ja näis närviline.

Kaks tundi peale Inge Jenseni saabumist istandusele, teine paat maabus kaldal.

Võõras hüppas maale.

„Oodake, kuni tulen tagasi!“ ta hüüdis paadimeestele, kes tõmbasid paadi kaldale ja sammusid töölistmaja poole.

Võõras lähenes otsustavate sammudega majale, milles Inge Jensen mõne tunni eest üle elanud oma elu kibedama pettumuse. Mees astus edasi inimese kindlusega, kes harjunud alati otse sihile sammuma.

Ta astus majja. Eeskojas ta kohtas neegrinaist.

„Teata mind peremehele!“ käskis võõras.

„Senhor Catalao on Castonhos... senhora on vaid kodus!“ vastas teenija.

Enne kui mees sai vastata, toauks avaneks Marcelina Wendt seisis võõra ees.

Mees kummardas. „Vabandage, senhora, ét tuugin teie majja. Mu nimi on Dittmar.“

Brasiillanna silmitses uudishimulikult mehe saledat, tugevat kogu ja käeliigutusega palus teda tупpa astuda.

Günther Dittmar astus edasi.

Naine järgnes pehmel kassisammul, mis omane Brasiilia naistele.

„Ma ei taha teid kaua kinni pidada,“ algas Dittmar peale väikest vaheaega. „Ma vist ei eksi, kui oletan, et olete senhor Catalao tütar ja sakslase Valter Wendti naine?“

Naine noogutas imetanult ja pööras oma hõõguva pilgu mehe näole.

„Kahjuks kuulsin alles Sao Joaos, et olite abiellunud Wendtiga. Kui oleksin teadnud seda varem, oleks noor daam, kes mõne tunni eest siia jõudis, jäänud eemale teie majast.“

„Teie olete vist senhorita kaitsja?“ küsis Marcelina Wendt pilkavalt.

„Jah!“ vastas mees kindlalt, vaadates naise näkku. Kui kuulsin, mis siin sündinud, jõudsin saladuse jälile, mis kattis Inge Jenseni reisi. Järgnesin talle nii kiirelt kui võimalik, kuna usun, et ta vajab mu kaitset.“

Brasiillanna silmis välkus pilge.

„Siis peate minema ürgmetsa, senhor... võibolla leiate seal senhorita.“

„Ürgmetsa?“ Günther Dittmar astus tahtmatult sammu lähemale. „Inge Jensen läks ürgmetsa? Ja teie lasksite seda sündida?“

„Kes läheb ürgmetsa, omab seks mõjuva põhjuse. Kas ma pidin ta vastu võtma ja ootama, kuni Valter Wendt tuleb tagasi?!“

Günther Dittmar kortsutas kulme. Külmal halastamatu läige tekkis ta siladesse.

„Oma vihasemat vaenlastki ei lasta ürgmet-

sa joosta! Vastutus selle eest langeb teile! Igatahes tänan teid teadete eest, senhora!“

Mees kummardas lühidalt ja lahkus.

Pool minutit hiljem Marcelina Wendt kuulis õues Dittmari häält:

„Kõik mehed siia! Ruttu!“

Vandudes naine tormas trepist alla ja seisis hetk hiljem Dittmari kõrval.

„Kes töölt lahkub, aetakse minema!“ hüüdis naine vihaselt segaverelistele töölistele ja neegritele, kes tahtsid järgneda Dittmari hüüdele.

Käskijanna hääl aga sundis nad peatuma.

Dittmari nägu oli kahvatu, kui ta pöördus brasiillanna poole.

„Senhora, kui te ei soovi, et unustan oma kohused daami vastu, siis minge kohe tagasi majja ja ärge segage end minu korraldustesse!“

Naine naeris pilkavalt.

„Mehed! See mees siin solvab teie käskijannat! Kes seda sallib, saab senhor Cataloalt karistatud!“

Silmapiilkselt meeste käitumine muutus. Kui nad seni olid seisnud ootavalt, nad muutusid nüüd ilmselt vaenuliseks Dittmarile.

Ähvardavalt lähenes neegrite ja tööliste jõuk.

Dittmari käes välkus revolver.

„Brasiillased! Nägite kindlasti heledajuukselist naist, kes kahe tunni eest siia saabus. See naine läks ürgmetsa. Teate kõik, et ürgmetsa abitule naisele tähendab surma! Te peate...“

Brasiillanna ilus nägu oli moonutatud vihast.

„Ta peab surema!“ karjus naine meeletult.

„Hukkuma peab ta! Häda sellele, kes toob ta ürgmetsast!“ ja osutades Dittmarile ta tähendas:

„See mees tungib siia sisse ja rikub meie maja rahu! Tahan, et ta lahkuks siit! Kuulsite?! Ta peab kaduma siit... ükskõik kuidas!“

Vanded ja hüüded tööliste seas näitasid Dittmarile, et olukord muutus tõsiseks. Selle naise võim oli suurem kui tema oma. Marcelina taga seisis ta võimsa isa vari, keda töölisel kartsid.

Dittmar teadis ka, et kiire tegutsemine võis vaid veel päästa Inge elu, kui see üldse oli veel võimalik...

Kui vihased tööliselid lähenesid võõrale, mees tõstis browningu üles ning rahulikult ja külmavereliselt sihtis Marcelina Wendtile.

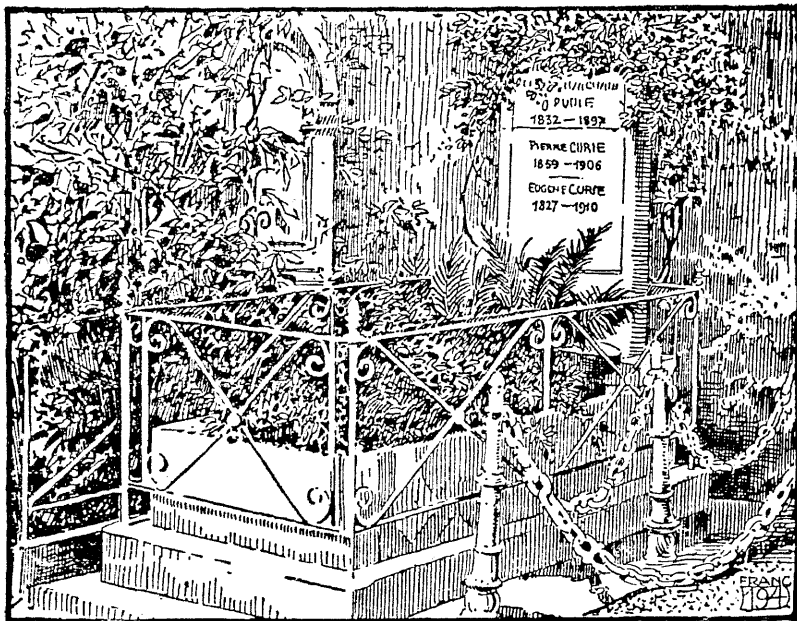
„Kes veel sammu läheneb, põhjustab senhora surma! Inimelu ei tähenda siin nähtavasti midagi. Kaitsetu neiu lastakse ükski ürgmetsa minna, ega hoolita sellest...“

„Laske ometi, senhor!“ kähises naine meeletus vihas.

## LEIDURITE VIIMANE PUHKEPAIK

Marie Curie, sündinud Sklodovska, on kuulsalt prantsuse füüsiku Pierre Curie' abikaasa. Marie Curie-Sklodovska oli rahvuselt poolatar, sündinud Poolas 7. novembril 1867. Õppis alul Varssavis, hiljem siirdus Pariisi. Oli kõrgema naiskooli professoriks Sevres'is ja pärast oma mehe surma professoriks Sorbonne'i ülikoolis Pariisis. Curie' nimi on seotud raadiumi ja teiste radioaktiivsete kehade avastamisega. Esimesena õnnestus tal koos oma abikaasaga avastada raadium (1898. a.)

Üldse on Marie Curie'l suured teened radioaktiivsete kehade keemia alal. Marie Curie'le ühes tema abikaasaga määrati 1903. a. Nobeli auhind füüsika alal; üksinda aga määrati talle tema silmapaistvate teenete eest Nobeli auhind keemias 1911. a. Oma teadusliku töö kõrval võttis M. C. aktiivselt osa ka seltskondlikust tegevusest. M. C. suri Valencé's 4. juulil k. a. 67 a. vanaduses ja maeti pildil olevale perekonna matmispaigale oma abikaasa kõrvale.



Mees kutsus lähemale mõlemad paadimehed, kes seisis kõheldes eemal.

„Viige senhora majja!“ ta käsutas.

Mehed vaatasid teineteise otsa ja kõhklesid.

„Kuulsite?! Viige senhora majja!“

„Ta on senhor Catalao tütar!“ pomises üks meestest õlgu kehitades.

„Argpüksid! — Kes tuleb kaasa ürgmetsa neiu otsima?“

Keegi ei liigutanud.

„Miks te ei lähe üksi?!“ hüüdis brasiillanna pilkavalt.

„Teil on õigus, senhora!“ vastas mees külma naeratusega. „Lähem üksi, kui ei leidu kedagi, kes tahaks aidata kaitsetut naist. Võite uhke olla oma argpükste jõugule!“

Ta pöördus ja sammus edasi. Peatus paadimeeste juures ja küsis: „Kas tulete kaasa?“

Mehed ei vastanud. Nad vaatasid kartlikult senhoritale.

Günter Dittmar ei oodanud enam.

Ta tõstis maast väikese kirve, mis kuulus ühele töölistest, ja sammus metsa poole. Mehed vaatasid talle nõutult järgi. Nad ei julgenud talle järgneda.

Brasiillanna naeris. „Las ta läheb! Ürgmets on suur!..“

Dittmar pöördus veelkord.

„Leian Inge Jenseni, senhora! Kui leian ta surnuna, siis olgu jumal teile armuline! Kuhu ta läks?!“ ta käratas poisikesele, kes seisis mõni meeter kaugemal. Poiss tõstis

ehmunult käe ja enne kui senhora suutis teda keelda — näitas suunda, kuhu kuldjuukseline neiu oli kadunud.

Ning Günter Dittmar järgnes Inge Jensenile ürgmetsa, nagu ta oli järgnenud neiu Rio de Janeirost istanduseni.

Günter Dittmar, salapärane reisija „Antje Boddenkuhl'lilt“, kes ostnud neli piletit, et olla üksi ja vältida kokkupuutumist inimestega... Günter Dittmar oli neiuks muutunud laevapoissi alul vaadanud umbusklikult, kuna arvas selle komöödia ühenduses olevat oma isikuga. Ta arvas, et neiu oli maskeraadi ette võtnud selleks, et järgneda mehele. Alles hiljem Dittmarile selgus, et oli eksinud oma oletuses. Neiu polnud midagi ühist Günter Dittmariga. Siis mees oli hakanud huvi tundma neiu vastu. Mees küsis eneselt, mis põhjusel väike Hamburgi neiu võttis ette sellise kardetava, seiklusriikka retke Brasiiliasse. Kui ta tegi seda tööpuuduse tõttu, nagu väitis, neiu oleks rõõmuga nõustunud Jakob Stapenbrinki ettepanekuga. Kui noorele neiu, kes Hamburgis õppinud tundma puudust, naeratas õnn saada jõuka laevakapteni kasutütreks... ja ta loobus sellest, minnes vastu tundmatule tulevikule võõral maal, siis pidi selleks olema mõjuv tegur.

Günter Dittmar poleks olnud mees oma kogemustega, kui ta poleks seda aimanud. Mees peitus selle taga.

Ja kui Dittmar oli avastanud selle tõe, ta vaatas neidu hoopis teistsuguse pilkudega.



Mehe pilkudega, kes polnud iial varemalt näinud midagi sellist.

Väikese, saleda Inge Jenseni kuju tõusis mehe silmis kangelaslikuks.

Kuna aga mees tundis hädaohtusid, mis varitsesid neidu Brasiilias igal sammul, Dittmaril tekkis viimasel päeval „Antje Boddenkuhlil“ plaan.

Oli ilmne, et neiu sõidu põhjuseks oli mees. Asjaolu, et Inge sellekohastele küsimustele vastas vaid põiklevalt, kinnitas seda oletust.

Milline väike, julge neiu, kes ei kartnud mingeid hädaohtusid ega takistusi, kes eksimatult sammus sihile!..

Ja milline pidi olema mees, kellele neiu tõi sellise ohvri?!

Günter Dittmar ei kahelnud silmapilkugi, et neiu kavatses põgeneda Rio de Janeiros. Ta teadis, et kõige hiilgavamad väljavaated ei suudaks hoida teda.

Ning siis Günter Dittmar, kes oli ise põgenik, otsustas neidu mitte kaotada silmist.

See otsus oli vaba omakasupüüdest. Oli kasvanud austusest ja imetlusest väikese neiu vastu. Mees tundis Brasiiliat, suurema osa oma lapsepõlvest ta oli veetnud Rio de Janeiros, kus ta isa teenis Saksa saatkonna uksehoidjana — ning Dittmar otsustas jääda neiu lähedusse, et teda kaitsta.

Kui neiu oli astunud kaubamajja ja vana Stapenbrink siirdunud baari, Günter Dittmar viibis nende läheduses. Hetk hiljem ta järgnes neiu kaubamajja. Günter Dittmar jälgis neiu, kuni see astus hotelli. Siis mees astus reisibüroosse ning alustas ametnikuga vestlust portugali keeles. Kümme minutit hiljem ta teadis, et neiu kavatses sõita Aripuanami kaldal asuvasse Catalao istandusse.

See kinnitas mehe otsust olla neiu kaitsjaks. Inge Jensen ei teadnud, mis tähendas sõit Aripuanani mööda Kesk-Brasiiliasse! Ja kui ta olekski seda teadnud, neiu poleks kohkunud ka siis selle eest...

„Romaanis“ leiata nüüdsest alates

## **ülevaate seltskonnaelust paljude huvitavate piltidega.**

ja seda mitte ainult pealinna kohta. Samuti leiata „Romaanis“ pilte juubilaridest ja muudest sündmustest. Peale selle huvitavaid kirjeldusi, häid jutte, romaane jne.

**„Romaan“ ei võiks puududa üheski perekonnas.**

Kuis neiu pidi armastama seda meest!

Aurik „Caravellase“ pardal neiu nägi Dittmari. Mees märkas neiu eematust ja eemaldus kiirelt. Neiu ei pruukinud teada, et teda jälgiti.

Kui Dittmar hiljem möödus Inge Jensenist, neiu ei tundnud teda enam. Elegantselt noormehest oli saanud valgejuukseline vanahärra. Maskeraadiks vajalised esemed Dittmar oli muretsenud omale Pernambucos. Kuna Günter Dittmari elu vahetevahel nõudis väikesi muudatusi välimuses, ta oskas mängida vanahärra osa kaunis loomulikult, välja arvatud vahejuhtumil Pedrito de Gayaz'iga.

Sao Joaos ta palkas paadimehe Luiz Jouseira, kes viis neiu Catalao istandusele.

Mees jäi üksi Sao Joaosse ning tundis äkki tühjust. Näis, nagu oleks ühes neiu kadunud elu sisu.

Istudes restoranis Dittmar sattus vestlusse mehega, kes muretses töölisi istanduse omanikele.

Sellelt mehelt ta kuulis mõndagi senhor Catalaost.

Jah, vana Catalao olla väga tuntud ja luugupeetud mees, kuid pisut äkiline. Võivat seda enesele ka lubada, kuna omavat määratuma varanduse. Väike kuningas. Tal olevat vaid üks käskija ja see olla ta tütar. Kuratlikult ilus naine! Ehtne brasiillanna! Kardetav nagu metskass. Jah, ka üks sakslane viibivat istanduses... tubli mees...

Kas ta mitte Hamburgist ei olnud?

Jah, seda ta olla. Nimega Wendt. Umbes aasta eest ilmunud puruvaesena istandusele tööle, ja praegu olevat võimsa Catalao väimees Marcelina mees. Tütar oli nõuks võtnud abielluda Wendtiga, ja tütre soovi vastu ei suutnud isegi vana Catalao seista.

Nüüd Günther Dittmar teadis kõik. Ta oletused osutusid õigeks. Walter Wendt oligi mees, kelle juurde neiu sõitis, kelle pärast kannatas kõik raskused. Kuid mees oli unustanud Hamburgi neiu, unustanud kõik lubadused ja vanded. Mehe teele sattus ilus brasiillanna tuliste silmadega ja raudse tahtega. Ja rikka isaga.

Kui neiu jõuab istandusele ja saab teada, et mees, kelle pärast rännanud läbi poole maailma, on abielus, siis...

Günter Dittmar ei mõelnud mõtet lõpuni. Ta hüppas jalule.

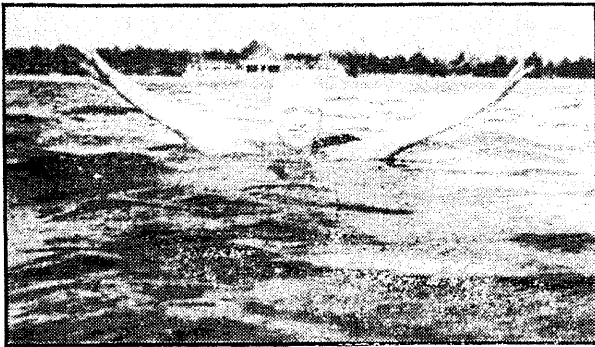
„Ruttu paat, mis viiks mind senhor Catalao istandusele!“ ta hüüdis.

Äkki ta teadis, miks oli järgnenud neiu, miks ei lasknud teda silmist... ja teadis ka, mis teha.

(Järgneb.)

# Pealinna seltskond

Caballero



Pr. Aavakivi suvevõludes

**P**ealinna seltskond evakueerub suvel mitmes suunas.

Kloogaie, varjukate kuuskeede ja lõhnavate nõmmede rahulikkude miljöösse ehitas omal ajal suvila tuntud energilisi eesti seltskonnategelasi notar Linnamägi, kelle perekond pr. ja hr. Niggoli, dr. ja pr. Pedusaare, pr. Linnamäe ja pr. Soosaare näol hindab Klooga kauneid randu ja sügavat vaikust. Peaaegu igal pühapäeval saabuvad külalisina linnast lähimad tuttavad, kellele päev looduse rüpes annab uue tagavara energia pisilasi ja vastupidavust pealinna kuumile sülelusile. Toferi-

te suure perekonna patriarh August Tofer on üks Klooga ustavamaid ümmardajaid. Sel suvel oli tema suvituskaaslasteks meie saadik Nõukogude Venes, Karl Tofer, kellele Klooga õhk pärast punaste batsillidega küllastatud ümbrust mõjus kahtlematult värskendavalt. Karl Tofer on meie karjäär diplomaatide keskel üks suurima staažiga ja kõikjal välismail oma isiklike omaduste põhjal *persona grata*. Reinhold Toferil on linna ligidal talukoht, kus tsepterit hoiab tema abikaasa. Tema pojad ja tütar viidavad meeeldi kosutavaid päevi talus, kuigi Fritz Tofer

on oma südame kaotanud merele, mille siniseid voogete tema jahtlaev „Lilo-Reet“ läbib mängleva kergusega. Kuid Georg Tofer, pealinna elegantsemad, parimais aastates gentlemane, harrastab õngitsemist, leides oma hobyle küllaldaselt kaaslasti. Tagasi pöördudes Klooga suvitajaile mainime prok. Avaldit, tüübilisemat looduslikku suvitajat, kellele kirjutuslaud ja kõva krae on puhkuse ajal ebameeldivaks viirastuseks. Sel ajal on prokuröör tsivilisatsiooni vaenlane, eelistab füüsilist tööd ja kannab ka selle tunnuseid sotsialistliku lööksõna „rakus käte“ näol. Adv. Maurer, prokuröri

ilma võitlusteta. Elegantsemad, vilkad ja pisut uhked — omadused, mis n. ö. annavad hea perekonna žanri. Pangadirektor Karga ja puhkab Kloogal arvude ja külmanud laenude koormast. „Ilmarise“ direktor Oja on tõmbunud masinate kärast ja masinarihmade hundamisest eemale samuti Kloogale, kust tema abikaasa osava autosõitjana sooritab mõnikord väikese „tripi“ Corso kohvikusse pealinnas.

Ent männid mühavad mujalgi kui Kloogal. Võsu rannik maaliliste liivaküngastega on kujunenud eriti looduse iludele vastuvõtlike kunstnike suviste emotsioonide kohaks.



Hr. Arn. Kapsi abikaasaga alustas suvepuhkust lennumatka Soome lennukil „Sampo“



Dr. Palu suvilas Pirital naudib päikesepaistet pr. dr. Palu oma laste Innari ja Edaga

suurim vastane kohtokojas, on suvitamise suhtes kooskõlastanud oma seisukoha temaga: kuulub Klooga ihalejaisse, kelledest üks tulisemaid on ka meie saadik Berliinis, dr. F. Akel. Tema diplomaatilised võimed on nähtavasti pärandatavat laadi. Pühitsevad ju tütred võite Amori väljadel — võite

Kuid ka kained ärimehed leiavad Võsu õhkkonna olevat sobiva pealinna pahede unustamiseks. „Kave“ direktor Karl Vellner, tennisist ja andekas ärimees, viidab oma slaavi salapärasusega köitva abikaasaga Võsul kauneid suvekuid. Võsu päevad on osutunud Karl Vellnerile niivõrd väsitavaiks,

# suvitamas

reportaazh

et ta kavatseb augustikuu alul koos „Odori“ direktor Lorenliga alustada matka oma suure mootorpaadiga ja peatuda kusagil vaikes lahesopis, kuhu voolab jõekene, millel võib anduda kalastamisele. Võsul vilksatas hetkeks ka hr. Pumpjansky, Scheeli panga tugev ma-

Reisid on paljudele suuremaks puhkuseks kui *dolce far niente* — magus laisklemine. Sulev Kallas suundus juba varakevadel britlaste kapoti Londonisse ja saabus kaheksa kuu möödudes tagasi. Pr. Laine Kallas, kelle tiibade varjus umbes sada eesti tütarlast saavutasid kohti

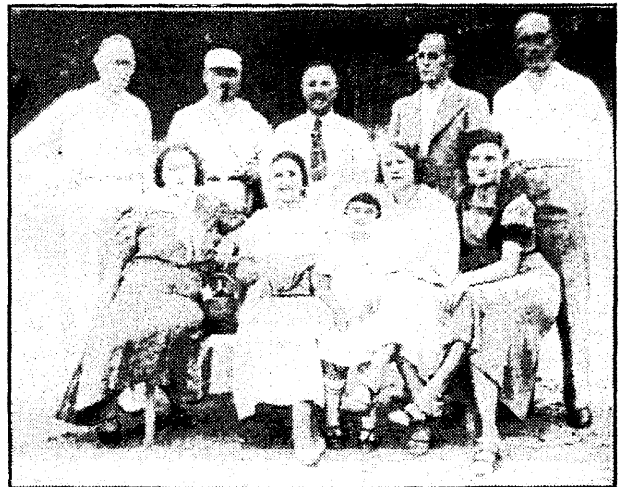


Narva-Jõesuu rannal. Istuvad paremalt: K. Bramanis, pr. Mita Braman, H. Grün, pr. Valja Voinoff

andusmees. Pr. Pumpjansky ekstravagantne kuju oli pealinna rahvusvahelises seltskonnas väga tuntud. Võsu rannikuid ehtisid suvel ka pr. Kagan ja pr. Konrad. Viimasel ajal suurvabrikuid ähvardav Kull & Deutsch riidevabriku kaasomanik Deutsch siirdus Haapsalust Loksale ja ei ole seni oma sammu kahetsenud. Kuurortide vastustajaist ja vaikuse eelistajaist võiks mainida veel Narva Kalevi Manufaktuuri direktorit Menningit.

Piritale on omale ehitanud suvila dr. Palu, pealinna sümptatsemaid arste, kes lisaks sellele sooritas suvipuhkuse reisi Saksamaale koos abikaasaga, kelle tagasihoidlik naeratus evib defineerimatut võlu.

inglise keele õppimiseks, saabub Londonist tagasi alles augustis. Briti orientatsiooniga on ka pr. Raud, põlevkivi töösuse direktori andekas ja vilgas tütar, kelle tagasipöördumist kodumaale võib oodata vast aasta pärast. Meie kaubalaevadel reisimine on *en vogue*. Eesti panga president Jaakson, kes viitis oma puhkuse Inglismaal, kasutas reisiks samuti kindlalt ja kõikumatult vee peal seisvat kaubalaeva kui sama panga ametnik Poom, kes sõitis Prantsusmaale. Kuid Direktor Kaarna eelistas K. A. Hindrey propageeritud Elva imaginäärseid võlusi. Rannamõisas suvitas peakonsul Lukk, kelle suurimaid „hobysid“ on faasan — uhke, kuid ru-



Narva-Jõesuu rannal. Istuvad vasakult: pr. Kabal, pr. Kapsi, pr. Andreesen, A. Kapsi, M. Kabal, N. Palm, ja kapit. Eiland. Ees: väike Taimi Kapsi

mal linnutõug. Sealsamas peatus pikemalt ka suurkaupmees Rõivas, kes siiski sooritas oma visiidi Pärnule, riigipea suviresidentsile. Mainida võib, et pealinna kütkestava maid daame, pr. Lorenson, rõõvis peale pärnakate südame neilt ka meistritiitli tennis.

Direktor Aavakivi evib küll suvila Pirital, ent proua suvatses nädalaks siirduda Narva-Jõesuhu, et pöörduda sealt tagasi autoratiivse korra kehasutusena, olles valitud kandma printsessi krooni oma

oivaliselt onduleeritud kuldjuustel.

Tschaikovsky mälestused olid nähtavasti meelitanud Haapsallu ühe meie suurte naiste kolmikust, Miina Hermann, ja teda seiras t. in. Mari Raamot. Mõlemad nimed, mis ei vaja kommentaare. Lähemalt süveneda Haapsalu suvitajate koosseisu nõuaks sama palju aega kui kuulsa muda analüüs.

Eelpooltoodud resümee pealinna seltskonnast suvel on paraku puudulik. Täppis ülevaade nõuaks eriramatut väljaandmist.



Linnamäe suvilas Kloogal. Maasikoera „Darlingi“ lähedal istuvad pr. Niggol ja Soosaar; Bridzhilaua ümber: pr. Linnamägi, dr. Pedusaar, pr. Planken ja pr. Kõrm. Tagapool näha h-ad Niggol ja Planken



# SIND olen otsinud

ANNE - MARIE - LAND

(4. järg.)

## Romaani „Sind olen otsinud“ senine sisu

Ulla Kemp, masinakirjutaja Ledereri autovabrikus, on rohelises veetmas oma sõpradega nädalalõppu. Mererannalt näeb ta oma peigmeest Bob Iserloh'i sõitmas mootorpaadis ühes võõra võluva daamiga, kes osutub kaubamaja omaniku Rodewaldti abikaasaks. Kojusõidul satub Ulla samasse vagunisse, kus asub Bob oma daamiga. Tekib traagiline stseen, mis saab Ullale saatuslikuks. Ta vabastatakse järgmisel päeval ametist. Samal päeval teatab Ullale tema tuttav noormees Rolf Braunsberg, et kaubamaja omanik Rodewaldt vajab naissekretäri, kuhu järgmisel päeval saabki teenistuse. Mõne päeva pärast teatris näeb Ulla jällegi Iserlohi võõra daamiga — Rodewaldti abikaasaga, kuna samal päeval teatas ta Ullale, et õhtul peab viibima mingil koosolekul. See pettus tekitab Ullale rasket piina. Rodewaldt'il on vaja sõita Ameerikasse ja ta võtab ka oma naise Imogeni kaasa. Nendega ühes sõidab Bob von Iserloh. Ka detektiiv Compton sõidab laeval, kuna ta peab silmas Bob von Iserlohi, keda kahtlustab kalli smaragdsõrmuse varguses. Bob aga oli 3 kuud tagasi kihla vedanud, et muretseb endale lady Harringtoni sõrmuse. See ongi tal nüüd kaasas, ta esitab selle kihlveokaaslastele ja võidab hiiglasumma. Juba arvas Compton, et sõrmus on juba kõige lähemal ajal tema valduses, kuid vaatamata mitmele piinlikule vahejuhtumisele ei õnnestunud see. Jõudes New-Yorki, peatub seal seltskond mõned päevad ja sõidetakse edasi Hollywoodi.

Mees vaikis ja vaatas üksisilmi välja — tühja, üksildasse ümbrusse, mida läbistas kiirrong. Imogen ei näinud, kuidas ta endamisi naeratles.

Imogen istus kupeenurgas, pigistas käed kokku, nii et nad valutasid, ja vaatas põlevate silmadega mehe poole üles, kes talle oli keeranud selja.

Siis tõusis ta järsku ja astus vankuvas vagunis mehe juurde. Ta pani käe viimase õlale. „Tom“ — ütles ta värisedes, „Tom“ —

Rodewaldt pööras näo tema poole, ning naine nägi, et ta naeratles.

Ebakindlalt küsides vaatas naine talle. Ning hingas siis kui vabastatu sügavalt, kuna läikivad pisarad voolasid ta põsil.

„Ah, Tom —“ naeris ta märgade silmadega, „see oli nali äsja, jah? Paha nali —“

Mees noogutas. „Tahtsin oma väikese naise panna pisut proovile!“

„Ja see kõik pole tõsi? Sa ei taha lahkuda minust, sa armastad mind ikka veel?“

Vastuse asemel sulges mees ta enda sülesse, ning naine laskis sündida õnneliku naeratusega, et mees oma huuled surus tema huultele pikas suudluses. —

Lõpuks jõuti Los-Angelesi. Imogen eelistas ometi elada otse Hollywoodis, ning Rodewaldt ütiris seepärast ruumid hotell „Ambassador“ Hollywoodis.

Iserloh ja Compton võtsid samuti korteri sellesse hotelli.

Mõni päev hiljem arvas Jack Compton oma tunni tulnud olevat. Täna õhtul sööb Bob von Iserloh Rodewaldtide abielupaariga hotelli restoranis. Ja Jack Comptonile ei mõtleks keegi, keegi ei tunneks tema puudumist. Smaragdsõrmus oli Iserlohi toas, selles oli detektiiv kindel. Sellal kui hotelli külalised on dineel, hiilib Jack Compton Bobi tuppa. Seekord leiab ta sõrmuse — ta tundis seda ja iial ei olnud see tundmus teda veel petnud.

On õhtu. Hotelli restoranist kõlab naer ja lobisemine.

Jack Compton avab oma toa ukse. Ta vaatab piki punase velouriga kaetud koridori. Ühtegi inimest pole näha.

Compton suunab oma sammud Bobi toa poole, mis asub koridori lõpus. Veel vaid mõned meetrid lahutavad teda Bobi uksest, kui kelner astub vastas asuvast toast, käsi täis puhtaid käterätte, ja avab Iserlohi toa ukse.

Jack Compton möödub ükskõikse ilmega.

Ta peab nüüd ootama, kuni kelner jälle lahkub toast.

Ent järgmisel hetkel peatub ta samm. Bobi toast kõlab allasurutud karje, siis ümbertõugatud toolide müra ja nagu võitlevate meeste sammude trampimist.

Välkkiirelt pööras Compton ümber, aga enne kui ta jõuab sõbra toani, tormab sealt välja kelner, laipkahvatu, sasis juuste ja ülima erutuse ilmega. Ta silmab Comptonit, haarab teda käest.

„Please, sir — kogeleb ta — „seal sees — ta tormas mulle enne kallale, sir — pidin end kaitsma — ja nüüd lamab ta maas —“

Iserloh, mõtleb Compton, ja ta süda jääb seisma.

„Mis? Mis on lahti?“ karjub ta kelnerile.

„Ma usun, ma tapsin ta — ta kukkus maha kui kott —“

„Härra Iserloh?“ hüüab Jack meeleheitel — esimest korda elus unustades, et ta on detektiiv.

Aga kelner raputab pead. „No, sir — võõras — ma ei tunne teda —“

Juba tõttas Compton temast mööda — tuppa.

Mees vaibal lamab kangena. Kokkupigistatud huultel helepunane nire. Veri.

„Ma tulin tuppa, siis otsis ta just mister

Iserlohi ülikondade taskutes, mis ripuvad kapis, ütles kelner ärevalt. „Ta kuulis mind tulevat, pööras välkkiirelt ümber ja tormas minu poole. Ma olen aga õppinud poksi, *sir* — andsin talle löögi — aga ma ei uskunud, et see tabas teda nii raskesti — ma ei tahtnud ju teda tappa — —“

Compton põlvitas mehe juures põrandal.

„*Knock out*,“ ütles ta hindavalt.

„Mis te ütlete, *sir*?“

„Olete lõõnud mehe *knock-outi*,“ kordas Jack. „Näete — vaadake —“

Mees põrandal liigutas end.

Kelner hingas sügavalt. „Ma ei ole teda tapnud?“

„Ei — olete annud talle vaid oivalise hoo-  
bi!“

„Mu Jumal — ja mina kartsin juba — kui ma verd nägin — — aga ma pean teatama hotelli direktorile — ja politseile — mees on ju sissemurdja, ta tuleb vangistada — — —“

„Jah — minge — minge kohe — ma pean poissi vahepeal kinni — —“

Kelner tõttas välja.

Jack Compton aga silmitseb liikumatult maaslamajat ja tõukab välja tasase vile.

„Teemandi-John! Ei aimanudki, et teen täna veel nii hea püügi! Politsei rõõmustab. — Kuid mis otsis tema Bob von Iserlohi juures? Smaragdsõrmust? Teemandi-John on USA jultunumaid juvelivargaid. — Aga kust teadis ta, et Bob evib smaragdsõrmust?“

Siis kummardus Compton ja hakkas hooliga läbi otsima sissemurdja riideid, õmmeluse õmmeluse järele.

Ning õla all tundis ta — — —

Jack Comptoni sõrmed värisevad ärritusest. Ta tunneb kõva eset maaslamaja särki all. Ta tõmbab järsu võttega riide puruks ja — hoiabki sõrmust käes...

Compton hingab raskelt.

Seal tõstab Teemandi-John käe ja kergitab enda vaevaga küünarnukile. Punsunud piskarkottidest vahivad kaks sügavalseisvat, kollakaspruuni silma vihaselt Jackile.

Detektiiv peidab sõrmuse taskusse.

„Jälle vahva?“ ütleb ta sapiselt.

„Jah.“ Ning heites põgusa pilgu õlale: „Miks lõhkusite mu särki?“

„Sest et ma sinult võtsin ära sõrmuse, John, mille varastasid!“

Teemandi-John vajub kokku. Kokkutõmmatud kulmude alt vaatab ta viltu Comptonile. „John? Mina ei ole John — ja —“

„Ja sõrmust ei ole sa ka võtnud! Ära vae-  
va end asjata, John — mulle ei saa sa midagi ette vilistada.“

Mees teeb meeleheitliku katse, et üles tõusta, ja ta saabki lõpuks vankuvatele jalgadele.

„Oled tublisti lüüa saanud,“ naeratab Compton.

John surub läbi hammaste inetu vandesõna. Siis silmitseb ta Comptonit. „Kes olete te õieti?“

Jack Compton tõstab pisut oma kuue re-  
vääri.

Johni silmad kiinduvad väikesele sildile.

„Politsei?“ ütleb ta tasa.

„Jah. Detektiiv. Ning ma tunnen sind hästi, John — oled tubli poiss oma alal, Teemandi-John.“

Viimane tuksatab jälle. Vaikib.

„Nüüd ütle mulle, kust teadsid sa et Bob von Iserloh kannab enda juures lady Harringtoni smaragdsõrmust?“

„Ta varastas selle!“ tõukas John läbi ham-  
maste.

Compton muutub tähelepanelikuks. „Varas-  
tas?“ Küsib ta huvitatult. „Kust tead sa seda?“

John ei taha alul kõnelda. Aga Compton ei anna järele ja saab lõpuks kõik teada, mis tahab.

Teemandi-John oli ühel nõul teener Johan-  
niga, kes murdis lahti valitsusepresidendi lese suvemaja salajase seifi. Viimaselt teadis ta, et Bob võttis sõrmuse.

John oli teinud ülesõidu „Ameerikal“ mad-  
rusena. Ta teab, et Bob oli sõrmuse usaldan-  
ud kütjale, Bill Spencerile. Ta oli tahtnud  
sõrmust Billilt ära võtta. Kui see oli äpar-  
dunud, tuli ta Hollywoodi ja teostas sisse-  
murdmise Bobi hotellituppa.

„Oled nüüd pigis, mu poiss,“ ütles Comp-  
ton. Ning ta mõtles vihaselt: niisiis kandis  
kütja sõrmust enda juures ülesõidu ajal! Seal  
pidi siis Jack, muidugi, asjata otsima Bobi  
ja Crawfordi kajutites.

„Kas lasete vangistada ka mister Iserlohi?“  
küsis Teemandi-John pahatahtlikult.

„Mõtled sa, et lasen vargal vabalt ringi  
joosta? Ära muretse, mu poeg — ma ei mõtlegi  
säasta Bob von Iserlohi! Aga —“ ta näis jä-  
rele mõtlevat — „et ma sinult sõrmuse ometi  
jälle olen ära võtnud, siis ma ei ütle seekord  
politseile, miks sa siia sisse tungisid!“

Sa oled ju osa oma karistusest kätte saa-  
nud — oled veel päris nõrk kelneri rusika-  
hoopidest! Ma ütlen, et sind tabati varguse-  
kätte juures.“

Enne kui John suutis toibuda üllatusest  
Comptoni ootamatust lahkuseavaldusest, astus  
sisse kaks politseinikku.

„Oh! Teemandi-John!“ naeratab üks neist.  
„Oleme sind kaua otsinud. Kus oled sa hul-  
kunud kogu selle aja pärast vanglast vaba-  
nemist?“

John uriseb arusaamatult, ta vaatab välk-  
kiirelt ringi, aga põgenemisele pole mõelda.

Ametnikud võtsid ta keskele ja viisid tre-  
pist alla. All ootab auto, ja kaks minutit hil-  
jem on Teemandi-John teel politseisse — —

Jack Compton aga läheb hotelli halli.

Bob von Iserloh tuleb just Rodewaldtide abielupaariga restoranist. Bob on parimas tujus, ta silmad säravad.

„Hallo, Jack!“ hüüdis ta, nähes sõpra. „Tahad veel välja minna?“

Compton kummardab Imogenile. „Ei,“ ütleb ta siis Bobi poole pöördudes, „olen vaid siin, et boyd saata telegrammiga posti peale. Väga tähtsa telegrammiga — Kronbachi!“

Naeratus Bobi näolt kadus. „Mis on sul Kronbachi teatada?“

„Et minu ülesanne on täidetud,“ naeratas Compton paljuütlevalt.

Bob jätab pisut tõtates jumalaga Imogeni ja ta mehega ja lahkub Comptoniga hotelli hallist.

„Sul on sõrmus?“ küsib ta tasa.

„Jah.“

„Sa otsisid läbi mu toa?“

„Seda polnud enam vaja —,“ ja Compton jutustas oma kohtamisest Teemandi-Johniga.

Bob von Iserloh muutub väga järelemõtlikuks. „Sa tahad nüüd tagasi sõita Euroopasse?“

„Loomulikult. Mul pole siin enam midagi teha. Ning vanaproua Rodewaldt ootab kannatamatult, et ma toaksin talle sõrmuse.“

„Ma mõistan. Kudas sõidad sa?“

„Homme õhtul lahkun ma Hollywoodist.“

„Noh, oled igatahes jälle näidanud, et oled kõige tublim detektiiv maamunal! Soovin õnne sulle edu puhul, Jack!“

Compton võttis käe, mis sõber talle ulatas. Aga mingi alltoon Bobi hääles tekitas temas kahtluse aimduse.

Ta oli aimanud õieti: järgmisel hommikul oli sõrmus, mille ta oli nii hoolikalt ära peitnud, kadunud.

Kurat näib olevat mängus, mõtles detektiiv tagedalt.

Kuidas sai Iserloh sellega toime, et leidis sõrmuse nii ruttu?

Nii pidi ta ärasõidu jälle edasi lükkama. Compton hakkas kahtlema: kas ta üldse kunagi suudab sõrmust viia Kronbachi ja üle anda vanaproua Rodewaldtile? Ta oli ju ületamatu detektiiv — aga see Bob von Iserloh näis olevat siiski pähkel — mitte tema jaoks.

\*

Väljasõit Agua-Calientesse, väikesesse Mehhiko linna, mis oli saanud ameeriklaste Monte-Carloks, pidi olema Kalifornias viibimise lõppakordiks. Thomas Rodewaldt tahis siis ühes oma naisega tagasi sõita Euroopasse.

Jack Compton, kes nähtavasti ei tahtnud lahkuda oma sõbrast Iserlohist, palus luba ühineda Rodewaldtide abielupaariga väljasõidul Agua-Calientesse.

Agua-Caliente, mitte kaugel Ameerika pii-

rist, oli varem olnud tähtsusetu Mehhiko linnake. Alles pärast keeluseaduse maksmapanekut Ühendriikides omandas linnake peaaegu üleöö rikkuse ja õitsengu. Mitte ainult seepärast, et külalised USA-st siin võisid leida alkoholi nii palju kui tahtsid — see oli kõigepealt vastasutatud kasiino, milles rulett, kaardimäng ja teised õnnemängud tõmbasid kokku suured võõraste hulgad.

Taevast põimus hiilgavas sinas üle linnakese, kui auto, mille Rodewaldt oli tüürinud väljasõiduks, peatus Agua-Caliente kasiinohotelli ees.

„Meil on õnne,“ ütles Iserloh, kes oli esimesena maha astunud ja kõnelenud hotelli ärijuhiga. „Kõrge sõidab üks ameeriklaste seltskond tagasi San-Diegosse. Muidu poleks me enam saanud ühtegi tuba. Kõik on täidetud!“

„Nii külastatav on see paik?“ imestas Imogen.

„Olen kuulnud, et laupäeviti vastu pühapäeva on siin nii suur tung, et paljud külalised sõidavad õhtul tagasi San-Diegosse õõbima, et pühapäeval vara siia jälle tagasi tulla,“ tähendas Compton.

„Läheme ehk kohe kasiinosse?“ küsis proua Imogen põnevalt.

„Kui see sulle nalja valmistab —“ naeratas ta abikaasa.

O-jah, see valmistas talle tohutult palju nalja. Juba kasiino nägemine ajas teda vaistusse.

Madal, vanahispaania stiili hoone asus kesk hiilgavat lilleaeda, solged palmid seisid valgete päiksepaistelist seinte ees. Nende kroonid liikusid tasa tuules.

Varsti istuti pikkade laudade taga, koos ameerika miljonääride, filmidiivade ja istanduste omanikkudega.

Croupier eraldus oma ameti ükskõikse ilmaga. Vähem ükskõiksed olid mängijate näod. Imogen vaatas ärritatud, mängukirest moonutatud nägudesse, ta nägi närvlikke, värisevalt ahneid käsi, mis pigistasid kramplikult pangatähti.

Kõigepealt katsus Thomas Rodewaldt õnne. Ta võitis alul väikse summa, pani jälle ja kaotas. Kaotas veel kolm korda järgimööda.

„Tahad sa kord katsuda, Imo?“ küsis ta naiselt. Viimane seisis ta taga, ja Rodewaldt nägi, kuidas ta põneva huviga jälgis mängu käiku.

Kui mees tõusis, istus naine sõnatult, kiirete liigutustega mehe kohale.

Ta evis rohkem õnne kui ta mees. Ta võitis vahetpidamata, pangatähed kuhjusid tema ette lauale.

Teda pandi tähele, ning see valmistas talle lapselikku rõõmu, olla kõigi huvi märklauaks.

Aga siis hakkas mänguking temast võimust saama. Rodewaldt pani käe ta õlale. „Tule Imogen — jatkub tänaseks — lähme sööma. Meie sõbrad on ka juba lakanud mängimast!“

Noor naine ei näinud teda kuulvat. Mehe sõnu tähele panemata aetas ta jälle suhteliselt suure panuse — ja kaotas. Kaotas ka järgmisel korral, pangatähtede hunnik tema ees sulas ruttu, ja kui ta üles tõusis, huuled kõvasti kokku pigistatud, silmad palavikus, siis ei olnud enam midagi järel esialgsest võidust.

„Näed sa!“ naeris Thomas Rodewaldt võttes tal käecalt. „oleksid sa siis lakanud, kui ma soovitasin, siis oleksid saparemini pääsnud laua tagant!“

„Homme —“ ütles Imogen — „homme mängin jälle, siis võidan kõik tagasi —“

„Aga, Imo —“ mees vahtis talle hirmunult, „nii ei tunne ma sind enam ära! Kui ärritatud sa oled! Tule, jalutame pisut hotelli pargis! — — Ning ma mõtlen veel tõsiselt järele, kas ma sul homme üldse lasen minna kasiinosse!“

Ülejäänud päevaosa kulus elavas jutlemises.

Järgmise päeva lõuna paiku pööras Thomas Rodewaldt tagasi hotelli — ta oli teinud Comptoniga jalutussõidu Agna-Caliente ümbrusesse, proua Imogen oli kaevanud väsimust ja niiviisi hotelli maha jäänud.

Rodewaldt oli imestunud, kui ei leidnud Imogeni tubades.

Seal nägi ta paberilehte laual. „Ma olen Bobiga hotelli pargis ja ootan sind seal.“

Imogen.“

Rodewaldt sumbutas vaevaga kiivuse puhangu.

Jäi Imogen maha seepärast, et segamatult jutelda Iserlohiga?

Ta häbenes kohe oma mõtet. Bob oli ta sõber, ning tal ei olnud mingit põhjust, mitte uskuda Imogeni tingimatut truudust.

Ta läks ruttu hotelli aeda.

Bob'i kõnelus Imogeniga oli hoopis teist liiki, kui Rodewaldt oli kartnud.

Imogen oli mehe äraolekul veel kord läinud kasiinosse.

Teda oli tõmmanud võitmatu võluga ruletilaua juurde.

Ta oli mänginud ja mänginud — lühidalt ja hästi: tal polnud õnne, ta oli vahetpidamata kaotanud, ja kui ta lõpuks mängusaa- list lahkus, võlgnes ta pangale rohkem kui viis tuhat dollarit.

„Viistuhat dollarit!“ ütles Imogen mee- heitel.

„Ma ei või seda öelda oma mehele! Tom ei mõistaks mind kunagi — ta on nii tõsine, üle igasugusest kiusatusest! Mis mõtleks ta minust?“



### Haruldane kuldpulm Tallinnas

Laupäeval, 28. juulil pühitsesid sadulseppmeister Karl Lock ja ta abikaasa Sofie kuldpulmi Jumalateenistus toimus Niguliste kirikus, mis oli tulvil „noorpaarile“ õnne- soovijaist. Õnnesoovitelegramme saabus tähtsa sündmuse puhul Ameerikast, Indiast ja mujalt.

Ta hakkaks mind põlgama — võib olla, ei ütleks ta midagi, aga ma tunneksin, kuidas ta mind põlgaks! — — — Ah, Bob, ma ei suudaks seda kanda, ma armastan Tommyt nii väga! Aita mind ometi, Bob, anna mulle nõu! Ma võiksin telegrafeerida Eilenburgi, pangale, kus on hoiul minu vanematest pärandatud varandus — aga kuni raha siia jõuab — — —“

Iserloh oli vaikides kõndinud ta kõrval pargi teel.

Nüüd tõstis ta pea, ta silmad löid särama, hiilgav mõte näis talle tulnud olevat.

Imogen istus ühele pingile, Bob järgnes talle ja istus ta kõrvale.

„Ma häbenen end nii väga Tomi ees,“ jatkas Imogen. „Ma ei saaks talle üldse vaadata silma. Kui ma omaksin veel vaid sada dollarit — viiskümmend dollarit! Ma tunnen, ma oleksin võitnud. Nüüd oleksin ma võitnud!“

„Nii öeldakse alati,“ arvas Bob. Siis pöördus ta kogu näoga Imogeni poole. „Võib olla on siiski väljapääs, Imo!“

Noore naise silmis lõi jälle põlema lootus. „Kõnele, Bob — ruttu!“

„Vaata, Imogen, mul endal pole mingit varandust, raha ei saa ma — niisiis sulle laenata. Aga — — mul on kallis ehe. Ma ei ole sellest kunagi lahkunud. See on väärtuslik sõrmus. Kui ma selle sõrmuse — ära pandin —“

Imogen vaatas talle väsinud naeratusega. „Ei, Bob, see on võimata. Seda ei saa ma vastu võtta!“

„Miks mitte! Kuula, Imogen: ma vajan ka ise raha. Muidugi, ma ei müü sõrmust kunagi. Mingil tingimusel. Ma laenan ta ainult sulle.“

Ma võtan Mehhiko pangalt — paar maja meie hotellist on panga harukontor — ma võtan sellelt pangalt, noh, ütleme: kümme tuhat dollarit — selle sõrmuse eest ei ole seda palju.

Siin ei ole mingit raskust, kui ma meie ühised dokumendid ette näitan, ma toimetan selle kõik üksi.

Ma annan sulle pandikviitungi, sa annad mulle poole rahast — ma olen ise praegu pigis — ja võtad endale teise poole, kuni oled võimeline sõrmuse väljalunastamiseks. Sa annad mulle mitte tagasi raha, vaid ehte.“

Imogen ei pannud enam vastu.

Ta teadis, et ta Bobi aaret tahtis kasutada vaid lühikest aega. Niipea, kui ta on jälle Eilenburgis, lunastab ta kohe sõrmuse välja ja toimetab selle Bobi kätte.

Nii teatas ta siis Bobile, et ta on nõus. Bob lubas kohe minna panka ja sõrmuse pantida.

Kui Rodewaldt kohtas mõlemaid hotelli sissekäigu juures, oli Imogenil vaeva näida rahulikuna ja vabana, kuid tal õnnestus varjata mehe eest oma tõelikku hingeseisukorda.

Kaks tundi hiljem pantis Bob von Iserloh sõrmuse pangas, andis Imogenile üle viistuhat dollarit ja pandikviitungi ja jättis enda jaoks üle jäänud viistuhat dollarit.

Imogen läks kasiinosse, et tasuda oma mänguvõlga.

Aga ta ei suutnud vastu panna ja pidi istuma ruletilaual taha. Tal polnud mingit muud mõtet kui: õnne jälle parandada, raha tagasi võita, mis ta enne lõunat kaotas.

Ta mängis —

Ja kaotas —

Kaotas ikka jälle.

Vastu õhtut kohtas teda Bob hotelli koridoris. Ta näis täiesti murtud ja kurnatud.

„Imo! Mis on?“

„Ma mängisin maha rahast, mis sa mulle laenasid, kaks tuhat dollarit, selle asemel, et tasuda oma võlga! Bob, ma ei mõista enam end! Kuidas võisin ma seda vaid teha! Ma olin kui palavikus, ma ei teadnud midagi enam —“

Imogen vaikus piinatult.

„Ma annan sulle veel kaks tuhat dollarit, mida ma veel evin, Imo, aga sa pead mulle töötama, et maksad sellega oma mänguvõla. Või veel paremini: ma lähen ja maksan ise. On parim, et kui sa ei astu enam kasiinosse.“

„Bob, sa oled tõeline sõber hädas. Ma ei unusta seda sulle kunagi. Ma oleksin võinud ju Tomile kõik öelda — ma oleksin koguni pidanud seda tegema! Aga mõistad sa, et ma ei saa lihtsalt endast üle? Ta usaldab mind, ta usub mind. Ja mina...“

„Ma mõistan kõik, Imo!“

„Kui sa — nii siis — mulle raha tahad anda — aga tingimusel: et meie kohe üles kirjutame, mis ma sulle võlgnen, ja ma annan sulle siis vastu kviitungi.“

Iserloh tahtis vastu vaielda, kuid Imogen püsis oma tahtmise juures.

Nii maksis Bob ta mänguvõla, ja Imogen ulatas Bobile kviitungi seitsme tuhandele dollarile, mis ta Bobilt saanud oli.

Bobil oli siis, enne kui ta kasiinosse sõitis, pikk kõnelus noore naisega. Nad lahkusid koos hotellist ja sõitsid Mehhiko panga osakonda.

Sealt läks Bob kasiinosse. Tagasiteel kasiinost pörkus ta detektiiviga.

„Mul on sinuga kõnelda, Bob,“ ütles Compton. „Sain eile vanaproua Rodewaldtilt telegraafi teel uusi instruksioone. Ta volitas mind, et tungiva tarviduse korral võin ma avaldada ka saladuse. Ta ei tarvitse enam midagi või kedagi säästa. Vahepeal on ta informeerinud lady Harringtoni sõrmuse vargusest.“

Bob kuulas huvitatult. „On see tõsi? Lady Harrington teab —?“

„Jah. Ning ma nõuan veel viimast korda sinult vabatahtlikku sõrmuse väljaandmist!“

„Väga kahju, Jack. Mul ei ole sõrmust.“

„Aga sa pantisid selle! Ma tean kõik.“

„Eksitus, Jack. Proua Imogen Rodewaldt pantis ta. Jah, ära vaata mulle nii, Jack: see on tõsi. Ma seletasin talle kõik.“

Siis sõitis ta minuga veel kord panka ja laskis ümber kirjutada pandikviitungi enda nimele. — Ma lunastan sõrmuse Eilenburgis välja, ütles ta. Pandikviitung on proua Imogeni valduses.“

Jack Compton hakkas taipama.

„Sa andsid raha, mis said panditud sõrmuse eest, proua Rodewaldtile?“ küsis ta peaaegu rõõmsalt.

Bob noogutas.

„Jah, aga — aga —“ detektiiv raputas pead. „Mis siht oli siis kogu sel vargusel? Sa varastasid ometi sõrmuse?“

„Jah, — ma varastasin ta. Ja siht oli: esiteks kihlvedu, mille olin sõlminud Crawfordi ja Smithiga — sa mäletad ju mõlemaid härrasid „Ameerikal“ — — — ja teiseks —“

„Teiseks?“ Compton painutas end põnevalt.

„See on pikk lugu, mis ulatab kaugele. Lady Jane Harrington võlgneb mulle, pigem küll minu emale, kolm tuhat dollarit. Iga katse



temalt raha kätte saada purunes lady Jane'i isemeelsuse tõttu.

Seal tarvitasin ma siis omaabi — ja sel teel olen oma nõudmise teostanud!“

„Sina oled — — —“

„Mina pantisin sõrmuse kümre tuhande dollari eest. Seitse tuhat sellest andsin proua Imogenile, mis ta maha mängis.

Ülejäänud osa — kolm tuhat dollarit — jätsin endale. Olen tasa lady Jane'iga!“

„See tähendab: lady Jane ja proua Rodewaldt peavad sõrmuse ühiselt välja ostma,“ ütles Jack. Ta istub vaikides, ümmarguste, pärani kistud silmadega. „Pagana kaval malekäik, Bob. Aga mis ütles lady Harrington selle kohta?“

Iserloh kehtis õlgu. „Seda saame näha.“

Compton tõusis. „Saame näha? Ei, *old boy*, minu kohus on nüüd otsekohe Euroopasse tagasi reisisida ja vanaproua Rodewaldtile kuika lady Jane'ile asjast teatada. Edaspidise saad sa veel küllalt õige-aegselt teada.“

„Tee, mis sa tegema pead, Jack. Meie näeme üksteist kindlasti varsti. Seni ela hästi!“

Jack Compton lahkus samal päeval Aquacalientest, et reisisida Euroopasse.

Thomas Rodewaldt ja ta proua kulutasid veel mõne päeva Iserlohi seltsis Hollywoodis, siis sõitsid nad New-Yorki ja sealt aurikul Saksamaale.

Ülesõidul tunnistas Imogen oma mehele kõik. Ta ei suutnud enam endas kanda see-sugust saladust mehe eest.

Rodewaldt sulges ta oma süleluisse. „See oli sinu poolt väga rumal, Imogen — sa oleks pidanud evima rohkem usaldust mu vastu. Kas sa ei tea siis, kui armas sa oled mulle? Töota mulle — — et sa tulevikus tuled ikka minu juurde, kui miski sind rõhub.“

Imogen lubas seda.

Ta põimis oma käed ümber mehe ja oli õnnelik, et mees oli nii hea — — — ta tundis end kaitstud ja varjatud mehe armastusest.

Jack Compton oli kohe pärast Saksamaale jõudmist sõitnud Kronbachi, et aru anda oma tegevusest.

Vanaproua, teda ära kuulanud, palus teda sõita Berliini, kus viibis hetkel lady Harrington. Viimane, olles teada saanud sõrmuse vargusest, oli kohe katkestanud India reisi.

Kui Compton oli talle jutustanud, kuidas Iserloh oli omandanud summa, mis ta võlgnes Iserlohi emale, oli ta alul rängasti vihastanud. Aga teadmine, et sõrmus polnud siiski mitte varastatud, vaid et ta võis seda igal ajal koos Imogen Rodewaldtiga välja lunastada, andis talle jälle rahu tagasi.

„Peaasi on sõrmus,“ ütles lady Jane Comptonile. „Sellel on mulle suurim väärtus. Kuid leian olevat ennekuulmatu selle viisi, millega Iserloh on teostanud oma õiguse — — Aga

see on lõpuks siiski tema õigus, ja minu süü, et see läks nii kaugele.“

Olin juba mõni aeg tagasi arvamisel, et ma ei oleks tohtinud talitada nii ta ema vastu. Iserloh võib raha omale pidada.

Noorproua Rodewaldtiga astun kohe peale tema tagasitulekut Euroopasse ühendusse, ning meie lunastame sõrmuse välja.“

Imogen Rodewaldt ja ta mees polnud mitte vähe üllatatud, kui nad teada said asjaolude tõeliku sisu.

„Bob ei talitanud — nii siis — puhtast omakasupüüdmatust sõprusest, kui ta mind hädast välja aitas,“ ütles Imogen järelemõtlikult.

„Jah. Imogen, seda ta ei teinud. Ning mina pean ütleva: viis, kuidas ta kätte sai võimalus, ei taha mulle sugugi meeldida. Kuid — ei ole minu ülesanne kohut mõista. Kui Harrington armul laseb õiguse ees käia, siis ju kõik jälle korras.“

Nüüsiis — — selline oli ugu smaragdsõrmusega.

Peale seda oli Iserloh palju reisidel olnud, aga ikka jälle Eilenburgi tagasi tulnud, kus oli ta kindel elukoht.

Thomas ja Imogen Rodewaldt olid talle vahepeal andestanud ta talitusviisi sõrmuse afääris. Nad uskusid mõlemad Iserlohi iseloomu head ja korralikku sisu.

Iserloh oli sagedane külaline nende majas. Ja aegajalt paistis neile, nagu juba öeldud, et ta oli siiski Imogenisse armunud — et ta ei suutnud seda unustada, et Imogen mitte tema vaid Thomas Rodewaldti valis.

Selline aeg näis jälle tulnud olevat. Proua Imogen oli seda kohe hoomanud, kui Bob tal Hamburgis mehe ülesandel vastas oli, kuna viimane ei saanud sel päeval isiklikult tulla tungivate äriasjade pärast. — Ta oli paar kuud olnud külas oma sugulastel Ameerikas.

Kui proua Imogen nüüd — see oli õhtul, mil Ulla Kemp sõbrannaga kaasa elas etendus — teatris istus Bobi kõrval, silitas ta teda oma meelitava pilguga. „Noh, Bob — nii vaikiv täna?“

Iserloh ärkas kähku. „Oleme tulnud liiga vara. — Kestab veel igaviku, kuni algab etendus!“

„See tähendab: sul on igav, *my boy!* On see viisakas, öelda nii daamile?“

Ja kui Bob, naise pilgust, naise naeratuses hämmelduses, otsis vastust, hüüdis viimane naerdes:

„Sul ei tarvitse nüüd mulle komplimenti öelda, Bobby — seda ei ole meie kahe vahel ju enam vaja. Või — — —?“

Imogen vaatas talle koketilt, poolsuletud silmil. „Muide, Bob, mulle näib, et sa tunned tütarlast seal loožis kaunis hästi. Sa jutlesid temkaga tolkorral väga elavalt — — —“

(Järgneb.)



*Arnhemis pärismaalane jahisaagiga*

Arnhem? Kus ta asub? Maateadlased ütlevad, ta asuvat Austraalia põhjarannikul, ent inimesed, kes seal on viibinud, on arvamisel, et ta peaks asuma teel põrgusse.

Ilmastik seal on vilets ja troopiline. Eelkõige aga masendab valget inimest siin üksindus, lahutamatu, näriv ja piinav üksindus. Kurbmäng lükkub kurbmängule. Austraalia põhjarannik oma ulatuselt võrdub kaugusega Portugalist Moskvani. Sellel tohutusuurel maa-alal elanikkude arv aga vaevalt tõuseb Lääne-Euroopa väikelinna elanikkude arvule. Mustad siin on valgete leppimatud vaenlased.

Arnhemis pärismaalased ei ole mitte kasvud väiksed, arad ja hädised olendid, nagu enamik Sise-Austraalia pärismaalasi, kes ainult valgete heatahtlikkusest ja armust veel elada võivad. Arnhemis inimesed on suurekasvulised, jõurikkad ja kuninglikud isandad oma maa-alal.

Tõenäoliselt on nad hiljemal ajal Uus-Guineast siia sisse rännanud. Siiski veresegamise teel Austraalia pärismaalastega esitavad nad palju omapärasusi: nende hulgas siin-seal võib veel kohata üksikuid inimesi, kes omavad korrapärase „harjala“, mille iseloomulikumaks tunnusmärgiks on, et suurvarvas pöidla asendile sarnanedes hoiab teistest varvastest eemal. See on anatoomiline kurioosum, mida mujal maailmas kuski ette ei tule. Samuti omavad nende lapsed omapära, mis vähe tuntud — kuni täisealisuseni üle kogu keha tiheda blond kakrvilla-katte.

# Austraalia teisest küljest

*Troopiline Arnhem „Haarjalgedega“ inimesed*



*Põlismets Arnhemis*

*oma suursuguses ja uhkuses värvidesäras, haruldaste taimede ja loomadega*

Arnhemlased on kiviajajärgu inimesed. Ületamatud odaheitjad. Odatera on valmistatud tahutud ja teravakstehtud kivitükist. Need on sarnased odaotstele, mida tunne ka meie esivanemate kiviajajärgust. Teatakse rääkida, et keegi euroopa teadusesse olevat vastavast muuseumist endaga Arnhemisse kaasa võtnud hulk valmis ja poolvalmis odaotsi. Pärismaalased olid üllatunud ja valmistatud teadusemehe oskusest odaotsi valmistada. Poolvalmis odaotsi viimistlesid arnhemlased lõpuni ja jarvitasid, nagu oleks need alati olnud nende. Arnhemlased on ka

suured lavakunstnikud. Nende hulgas on suuharu, kelle juures olid valged viimati saja aasta eest. Kui mõni aasta tagasi seda suuharu külastas jällegi esimene valge, lavastasid arnhemlased talle terve draama. Valgele oli jalamaid selge, millest siin jutt: tumm-mänguna kanti ette meeskonna maandumine saja aasta eest. Tegelased: kapten, laevapoiss, kokk ja madrused. Terve etendus oli läbi viidud kindlas inglisis-euroopalikus laadis. Mälestus igast üksikust liigutusest, mida tol ajal valgetelt nähti, on säilinud arnhemlaste tantsus ja mängus elavana kolme inimpõlve kestel.

Ka kiviaeg ei kaitse alpuse vastu! Mehed tätoveerivad end, naised teevad end ilusaks. Sinna, kus meil tavaliselt lohuke põses, maalib arnhemis naine hoolikalt punase sõõri, mille keskpunkti asetatakse kollane, must või sinine täpik. Täpikese värv iga päev vaheldub ja tarbekoral prima värvide kooskõla

saavutamiseks muudetakse ka ümbritseva sõõri värvi. Suuremat moodsust ei luba kahjuks nende rõivastus: arnheemi naised käivad täiesti alasti. Mehed kannavad paelaga kaelas erilist ümmargust puntrakest, mis koosneb sulgedest ja karvadest.

Kui läheb lahti sõjaks või muidu omavahe- liseks lööminguks, siis taplejad topivad selle puntrakese suhu ja närivad seda. Keegi teravmeelne hiinlane, kes neile soovitas selle puntrakese asemele moodsat närimiskummi, löödi pikema jututa maha.

Maastik Arnhemis on tüübiliselt troopiline; see on Lõunamere maastik, ent mitte kurb ja igav, nagu muu Austraalia oma. Ühtlasi aga leidub siin taimi, mida võib näha ainult selles ilmajaos, mis aastatuhandeid, võib olla isegi aastamiljoneid, oli eraldatud muust maailmast ja oma eripärast elu arendas. 95% kõigist lindudest ja 65% kõigist loomadest,

mida tunneme Austraalias, ei esine mujal. Siin leidub kanguruud, kotttrotte, nokkloomi ja si- pelgasiile. Kuid ka alligaatoreid.

Ja selle maa tulevik? Viimane oleneb mui- dugi eestkätt sellest, kas valged tahavad õppi- da õiget käitumist pärismaalastega ja kas pä- rismaalased soovivad unustada valgete poolt tehtud vigu ja ülekohtu. Arnheemi tulevik ole- neb ka sellest, kas kunagi viiakse lõpuni raud- teeliin, mis läbistaks Austraalia lõunast põh- ja. Siis elustuksid hiiglahooga Port Darwin ja tema tagamaa. On tõesti omapärane olu- kord, et kõik Austraalia sadamalinnad asetse- vad Euroopast ärapööratud poolel. Ent näib, et just sel põhjusel Lõuna ei ole huvitatud nimetatud raudteeliini lõpuleviimisest. Ja sel- le tagajärjel need valged, kes elavad Arnhemis, on vist pikemaks ajaks määratud edasi ki- ratsema selle muidu nii omapärase ja huvi- tava maa üksinduse põrgus kesk kiviajajärgu inimesi.

## VÄLJATÕUGATU

J. A. R. Wylie

Quentin Hastings, kes oli saanud need juht- nõõrid, vahtis tükk aega autole järele. Siis pööris ta võõrastemajja tagasi ja laskus seal sohvale. Samal ajal kerkis ta kõrvale teine, umbes samaealine, ent prantslase tüüpi noor- mees.

Vicomte d'Evreux silmitses teda peaaegu sarkastilise naeratusega. „Kõigest on näha, et teil tuleb kena aeg. Muuseas, mida kavatsete Pariisis viibides võtta ette?“

Noor inglane raputas pead.

„Ei tea isegi,“ vastas ta.

„Seda parem,“ lausus vicomte. „Mul on kut- se. Kolonel Dubois'lt — minu rügemendist. Ta soovib väga tutvuda teiega ja palus mind teid tänaõhtul tuua kaasa.“

„Hüva, siis tulen ma kella kaheksa paiku läbi.“

Mõlemad mehed raputasid üksteise kätt ja prantslane lahkus võõrastemajast, jättes ing- lase üksinda. Viimane oli rõõmus kahekümne- kolme-aastane noormees.

Paar tundi hiljem ratsutas ta mööda täna- vaid Bois de Boulogne'i poole. Oli juba õhtu- poolne päev. Üksindus rusus teda tugevasti. Korruga tõstis ta pilgu ja nägi galopis lähe- nemas hobust. Sadul oli tühi. Hastings nägi, et see oli naistesadul.

Ta püüdis hobuse kinni. Tingimata on juh- tunud kellegagi õnnetus, mõtiskles ta endami si. Ratsutades edasi kuulis ta äkki kõrval hüü- du: „Palun, monsieur“ ...

Ta pööris pilgu ja nägi kõrval teerajal rat- säülikonnas tütarlast.

„Arvan, teiega juhtus õnnetus,“ lausus Has- tings. „Loodan, et teie pole saanud vigastada.“

Tütarlaps raputas pead.

„Ei. Pole juhtunud mingit õnnetust. Lasksin Juno ainult lahti ja ta galoppis minema.“

Noormees aitas tütarlapse sadulasse.

„Täna,“ lausus viimane inglise keeles.

„Kust teate, et olen inglane?“ küsis Has- tings üllatunult.

„Oo, monsieur, teie aktsent,“ naeris tütar- laps.

„Lubage vähemalt, et ma tutvustan end...“

„Milleks see vajalik?“

„Võib olla kohtume veel...“

„Vaevalt võimalik...“

„Siis lubage, et ma saadan teid...“

„Head aega,“ kõlas tütarlapse suust ja juba oli ta tolmupilve taha kadunud.

Kell kaheksa täpselt saabus võõrastemajja vicomte d'Evreux. Ta oli õhtuülikonnas.

„Lähme kohe,“ algas ta. „Aga enne mõni näpunäide. Kolonelilt ärge küsige kunagi ta lastest.“

„Koloneli ülevalpidamine võib paistuda teile veidrana. Ta vihkab oma kasulast, kuid see on ka ta väärtuslikum omandus.“

„Ma ei saa sellest aru. See on nii paradok- saalne.“

„Umbes 18 aastat tagasi armus kolonel Du- bois noorde leske, kes seisis seltskondlikult palju madalamal. Mees oli jätnud ta maha ra- hata, kuid väikese tütreaga. Kolonel abiellus temaga, kuigi tutvuskond seda heaks ei kiit-

nud. Lõpuks hakkas ta oma naist vihkama. Oli sündinud poeg, hakkas ta naist halvasti kohtlema. Siis tuli katastroof. Naine põgenes ühes pojaga. Küll kolonel otsis teda hoolega taga, kuid asjatult. Arvatakse, et naine hukkus ühes lapsega, kui ta sõitis Alžiiri.

„Ja mademoiselle Evrecourt?“

„Kolonel muutus sellest saadik püsti saatanaks. Võibolla ta oleks tema tapnud, kuigi ta oli alles kuus aastat vana. Kolonel nägi, et ta oli haruldaselt ilus, ja et sellest võib olla tal kunagi kasu. Siiski kolonel vahel peksab teda. Aga noh, ta teenib ju Võõraste leegionis — ja see on arusaadav.“

Hastings leidis kolonel Dubois's tüübilise sõjaväelase, hallide vurrude, sügavate silmade ja karmide näojoontega.

„Tere tulemast,“ raputas ta südamlikult Hastingsi kätt. Esialgne mulje kolonelist jäi hea.

„Teie mängite?“ küsis ta viibates kaardilaua poole, mille taga juba istus salkkond külalisi. Hastings kummardas.

„Veidi, kolonel.“

„Küll ma võtan teid pärast käsile,“ naeris kolonel. „Praegu lubage, et tutvustan teid mu adopteeritud tütrele — mademoiselle Evrecourt'ile.“ Ta hääl muutus karmimaks.

Hastings võpatas. See oli ju sama tütarlaps, kellega oli kohtunud vast täna ratsutamisel. Miski tütarlapse välimuses aga ütles, et ta meeleldi vaikiks sellest kohtamisest. Oli aga kolonel veidi eemale astunud, lausus Hastings:

„Kogu aeg mõtlesin teile, palusin, et tuleks võimalus teid kohata.“

Tütarlaps punastas.

Hastings pakkus talle kätt.

„Tulge minuga. Tahaksin teiega rääkida.“

„Kui tubli. Kord ütlesin ma...“ Ta peatus äkki ja heitis pilgu kõrvale.

„Ah, vicomte!“ hüüdis ta. „Ootasin teid.“

„Mademoiselle,“ algas d'Evreux ignoreerides täiesti inglase olemasolu. „Tulen isa ülesandel. Ta soovib teiega rääkida.“

Yvonne Evrecourt tõusis pästi.

„Kui mu isa soovib,“ lausus ta sirutades Hastingsile käe.

Hastings jäi seisma sinna, kuhu ta oli jäetud. Korraga puutus talle silma pilt, mis rippus nurgas. Pilt kujutas umbes kahe- kolmeaastas last, kes näis olevat väga ilus.

Enne veel, kui ta mõtted võtsid kindla vormi, seisis kolonel Dubois ta kõrval.

„Monsieur, laud on vaba,“ lausus kolonel surutud toonil. „Kui teie soovite...“

Hastings ei tõrkunud vastu, vaid järgnes peremehele rohelise laua juurde. Ta istus otse koloneli vastu. Mademoiselle Evrecourt oli nii süvenenud kaartidesse, et ei tõstnud oma pilkugi.

„Monsieur, ei maksa tähele panna mind,“

lausus ta, „ainult palun — vabandage — min-ge parem minema.“

„Mina?“ küsis Hastings.

„Sellepärast, et mu isal on haruldaselt hea õnn. Mulle ei meeldi see, kui teie kaotate liig palju.“

„Miks?“

„Sellepärast, et aitasite täna mind. Tahan teile sellega tagasi maksta.“

„Mademoiselle, luban, et ma ei kaota palju, kuid ainult ühel tingimusel.“

„Millisel?“

„Millal ratsutate homme Bois de Boulogne'is?“

„Kell viis.“

Kolonelil oli õnne. Veerandtunni pärast loovutas Hastings oma koha, olles tuhande frangi võrra vaesem.

Hastings ratsutas Bois de Boulogne'i suunas. Ta oli välimuselt muutunud, nagu onu oli seda öelnud. Ta keeras hobuse ümber, astus sadulast maha ja sammus tervitamata Yvonne'i kõrvale.

„Homme ratsutan mehega, kellega abiellun.“

„Mehega, kellega abiellute!“ hüüdis Hastings. „Kes on see mees?“

„Kas teie ei tea? See pole sarnane mees, kes seda ei räägiks. See on ju teie sõber — vicomte.“

„Ja teie armastate seda meest?“ küsis Hastings.

„Armastan?“ Ta naeris. Kõik õrnus oli kadunud ta häälest. „Kus te teate, et armastan üldse.“

„Tean,“ vastas Hastings rahulikult. „Tean seda juba mitu nädalat. Teie olete muutunud täiesti. Teie olete õrnem kui varemalt.“

„Abiellun. Kuid mitte sellega, kellega peaksin.“

Pea tuli käänak ja nad lahkusid.

„Ja mees, keda armastate —?“

Yvonne tõstis käe.

„Ärge küsige minult rohkem. Sellest pole kasu midagi. Teie teete mulle asja veel ainult raskemaks.“

Yvonne vaatas talle silma.

Oleksin mina see mees, aitaksin siis teid — teie pärast.“

„Kuid teie pole see mees.“

Nad asusid hobustele ja ratsutasid vaikides.

D'Evreux'de suur vastuvõtu tuba oli juba külalisi täis, kui saabus Havestone oma õepojaga.

„Niisiis noor vicomte abiellub?“ lausus ta. „Mitte küllalt hea partii.“

„Miks mitte?“ prahvatas Hastings. Lord Havestone kehitas õlgu.

„Ta on koloneli adopteeritud tütar või

kahtlase päritoluga,“ lausus ta. „Keegi ei tea, kes ta oli varemalt.“

Hastings ei vastanud sellele midagi. Esimesel võimalusel lippas ta onu kõrvalt mine-ma. Kogu Pariisi eliit oli koos. Ta nägi seisvat vicomte'i Yvonne'i kõrval võidurõõmsa naeratusega. Ta vaatas instiktiivselt ringi, kas ei näe seda meest, keda tema armastas. Samal momendil sammus kolonel Dubois Hastingsi suunas.

„Rõõmus sündmus, monsieur Hastings,“ lausus ta rõõmsalt juurde astudes. „Arvan, et soovite mu tütrele parimat.“

Hastings ignoreeris väljasirutatud kätt.

„Ei saa soovida selleks, mille kohta soovin, et jumal seda takistaks,“ vastas Hastings karmilt. „Ma tean palju.“

„Tõesti!“ Vana mees tõstis üllatusest kuld-mud. „Nii siis m-lle Evrecourt tegi teid kaasteadjaks. Mis siis? Seni on ta elanud minu armust. Nüüd saab ta oma vabaduse ja —“

„Maksab teie võlad,“ lisas Hastings rutuga vahele.

Kolonel Dubois kehtitas õlgu ilma nähtava vihata.

„M-lle Evrecourt on elanud kakskümmend aastat toreduses, teisiti oleks pidanud ta kerjama tänaval, Ta ütleb ise, et keegi peab maksma võlad. Siin teie olete. Olete asjata mures, pole veel hilja. Nõuan ainult 100 000 franki.“

„Kur...“ pomises Hastings läbi hammaste. Kolonel Dubois naeris.

„Kahju, et teie pole minu rügemendis, monsieur.“ Siis kadus kolonel rahva hulka.

Hastings jäi rusikaskäsi seisma. Äkki seis- sis onu ta ees. See oli heas tujus.

„Mul on täna hea õhtu,“ algas ta. „Vicomte'i tulevane äi sai minu käest kõvasti su- geda.“

„Mida see tähendab?“ päris Hastings.

„Võitsin teda kaartidega.“ Nende sõnadega näitas ta suurt kimpu franke.

Hastings astus sammu lähemale. Ta nägu tõmbus punaseks.

„Kui sul pole endal raha vaja, siis —“ al- gas ta.

„Võlad?“ küsis onu. „Miks ei öelnud mulle varemalt? Palju on vaja?“

„Sada tuhat franki,“ vastas Hastings kül- ma rahuga.

„Ma pole selle vastu,“ lausus onu, „kuid siin pole selleks paras koht. Praegu tuleb just vicomte'ss meie juurde.“

Suure vaevaga suutis Hastings külma rahu alal hoida.

„Ah, armas lord Havestone,“ algas see tü- se daam rõõmsalt, „just teid ma otsisin. Teie olete suur kalliskivide tundja. Tahaksin, et annaksite oma hinnangu teemandi suhtes, mil- le sain neil päevil. Olete nõus?“

Lord Havestone kummardas.

Hastings eemaldus kiiresti külma, vaiksesse koridori. Ta oli pööraselt vihane. Mitte mi- dagi ei saanud ta enam teha Yvonne'i eest!

Ta seisis koridoril trepi varjus ja mõtisk- les. Mitu minutit seisis ta liikumatult.

Äkki astus koridorile kolonel Dubois. Ta näol peegeldus suur ärevus. Varjus seisvat meest ei pannud ta tähelegi. Siis näis ta pa- nevat midagi kuhugi oma ees. Selle järele lahkus ta jälle. Hastings polnud näinud teda veel sellisena kunagi.

Hastings astus tagasi suurde vastuvõtusaa- li. Seal valitses parajasti suur ärevus, sest et vicomte'ss oli teinud teatavaks, et teemand on kadunud. Ainult Yvonne oli üksinda ra- hulik. „See on väga piinlik asi,“ lausus vana vicomte. Vicomte'ss ise oli aga meeleheitil.

Külalised hakkasid läbiseegi seletama, kes võis olla varas, ja vaatasid üksteise otsa.

Vicomte pööris viimaks vicomte'ssi poole.

„Clarisse, sinu toatüdruk nägi kedagi meest lahkvat umbes veerand tundi tagasi sinu toast. Ta tahtis tõsta alarmi, kuid ei julge- nud, kartes, et see on keegi külalistest.“

„Nägi ta tema nägu?“

„Ei, nägu oli kaetud salliga. Ta nägi ai- nult, et mees oli pikk ja laiaõlaline.“

Tekkis vaikus. Märgati, et ainult kaks meest vastavad kirjeldusele — Hastings ja kolonel Dubois.

Lord Havestone astus teiste hulgast välja.

„Teen ettepaneku lukustada kõik ukсед,“ ütles ta, „ja igatüki laseb vicomte'il enda tas- kud läbi otsida. Siis on vähemalt kõik ühe- suguse kahtluse all.“

Tekkis üldine liikumine. Hastings heitis pilgu Dubois'le. Nüüd tuli talle meelde, mis oli näinud koridoril.

Äkki vilksatas Hastingsi peast läbi mõte, et on tulnud paras aeg teotsemiseks, et oma sih- ti saavutada. Ta astus Dubois' kõrvale ja haaras ta käest kinni.

„Püüdke end valitseda, et mitte end ära anda.“

Dubois niisutas oma huuli.

„Aidake mind,“ sosistas ta nägu pühkides. Läbiotsimine käis aga täies hoos edasi.

„Minu käes on varsti järjekord,“ pomises Dubois.

„Ruttu,“ sosistas Hastings. Tähelepanema- tult eemaldusid nad teistest.

„Kolonel Dubois, on's teil sulpea ja paber kaasas?“

„Jumala pärast —“

„Kui soovite end päästa, siis tehke, mis ütlen. Dikteerin teile — ruttu, enne kui hil- ja on: „Mina, allakirjutanu, kinnitan sellega, et 28. juulil 19— varastasin teemandi vicom- te'ss d'Evreux'lt.“

„See on vale!“

„Teil on ainult minut aega. Edasi: Ülestunnistuse teen ainult selleks, et seda kunagi ei kasutata minu vastu, välja arvatud juhus, kui ma ei täida nõutut tingimust.“

„Millist tingimust?“

„Teie tühistate oma tütre kihlused d'Evreux'ga.“

„See on võimata.“

„See on teie ainuke lootus.“

Kolonel andis oma allkirja.

Juba mõne minuti pärast vicomte astus kolonel Dubois' juurde.

„Vanaduse järele on nüüd järjekord teie käes,“ ütles ta naeratades. Nüüd astus Hastings teiste hulgast välja ja asetaski midagi lauale.

„Pole enam tarvis midagi otsida,“ ütles ta rahulikult. „Olen rõõmus, et võin kalliskivi tagasi anda.“

Tekkis hauavaikus. Havestone vajus küüru. Vicomte võttis esimesena sõna:

„Arvan, teie kõik nõustute sellega, härrad ja daamid, et mis olnud, jääb meie omavahele. Ei soovi skandaali. Huvasti, Hastings.“

Singelt ringi vaatamata sammus Hastings uksest välja.

Nad olid marssinud kogu päeva halastamatus kõrvekuumuses. Ainult lühikesed tunnid olid neile jäetud puhkuseks. Nende kohuseks oli lakkamatult marssida. Kolmkümmend miili päevas läbi liivase kõrve raskete rakmetega, kus ainukeseks kosutuseks väike kvantum leiget vett ja peotäis riisi, ainult selleks, et näidata, et Võõraste leegion võib marssida.

Oli saabunud öö. Kolm päeva tagasi olid nad lahkunud Sidi-bel-Abbesist. Nüüd magas Võõraste leegioni 4. rügement peale kahe mehe.

Üks neist lebas liival, pea seljakotil. Ta kuivetanud pronksnägu oli pöördunud taeva poole. Ümberringi magasid ta kompani mehed. Eemal seisis laskevalmis sõduri siluett. Äkki liigutas see.

„Inglane,“ sosistas ta.

Lebaja tõusis istukile.

„Petit Pierre!“ hüüdis ta tasa. „Mis on viga?“

„See vaikus tapab mu. Tahaksin rääkida kellegagi ja nägin, et teie olete ärkvel. Teie pole mitte kivist nagu teised.“

„Kui tullakse peale, saate karistada.“

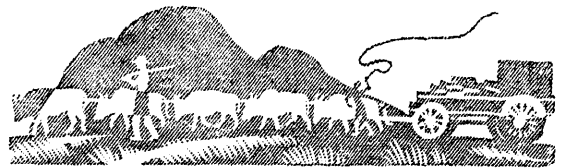
„Kui karistavad veel, siis tapab see mu. Teie ei tea, mis nad tegid täna minuga. Ma ei suutnud enam marssida. Siis sidusid nad mu tagurpidi vankri taha ja nüüd pidin marssima. Nüüd pandi karistuseks veel postile.“

Vanem mees tegi ruumi enda kõrvale.

„Kui vana olete, Petit Pierre?“

„Kakskümmend.“

„Kuidas sattusite siia.“



„Ema kannatas puudust ja nad ahvatlesid kõrge palgaga. See kõik, kõik on aga vale. Uskusin aga neid ja kirjutasin alla.“

Ja teie, inglane, mis tõi teid siia.“

Nälginis ja olin suremas — nad andsid mulle süüa ja palju viina. Ei teadnud isegi, millele kirjutasin alla. Järgmisel hommikul leidsin aga end vangis. See on kogu lugu.“

Meeste vahel tekkis pikem vaikus. Lõpuks lausus inglane:

„Võib olla muutuvad olud paremaks, kui saabub uus kolonel.“

Petit Pierre raputas pead.

„Sel mehel on halb kuulsus Prantsusmaal.“

„Mis on ta nimi?“

„Arvan, Dubois.“

„Dubois?“

„Olen kuulnud seda. Aga, miks te vaatate nii imelikult? Miks naerate?“

„See on ainult nali, Petit Pierre, saatuse nali minuga, millest teie kunagi aru ei saa. Nüüd heitke magama. Mina jään teie asemel postile. Nad ei märka seda. Teil peab olema jõudu homseks.“

Petit Pierre nõustus. Inglane asus postile. Möödusid tunnid. Aegamisi kahvatusid tähed. Tunnimees läks mehe juurde, kelle asemele ta oli astunud.

„Petit Pierre!“ sosistas ta. Kuid juba oli hilja. Kellegi käsi langes karmilt ta õlale. Nad olid sisse kukkunud.

Oli õhtu, kui rügement saabus Sidi-bel-Abesi tänavale. Kasiino trepilt jälgis sirge ohvitser, kuidas kompanii kompanii järele möödus. Äkki andis ta käskluse. Rügement peatus.

„On midagi raporteerida, kapten?“

„Üks mees kadunud, härra kolonel. Kaks meest on saanud toime raske üleastumisega. Üks aitas kanda teise karistust.“

„Mehed siia!“

„Number 3505 ja 6403!“

Inglane astus Petit Pierre'iga rivist välja.

„Teie olite siis see hea samariitlane,“ lausus kolonel pilkavalt.

„Oui, mon colonel!“ Nr. 3505 tõstis oma pea. Üks moment valitses vaikus. Pilgud kohtusid. Siis tõstis kolonel käe vurrude juurde.

„Kolm päeva aresti,“ lausus ta muutunud häälel.

Nüüd langes koloneli pilk teisele mehele.

„Kolm päeva silot, siis unustab sarnased tükid.“

„Mon colonel —“ protesteeris inglane. Allohvitser kargas juurde ja lõi talle vastu suud.

„Temale ka silot,“ lausus nüüd kolonel.

Sidi-bel-Abesi pargi taga oli kalmistu, kuhu maeti unustatud legionäärid. Sakslased, hollandlased, inglased, hispaanlased ja itaallased puhkasid siin kõrvuti. Aegajalt tuli mõni legionäär siia rohtu niitma, kui see oli kasvanud liig pikaks.

Inglane oli parajasti rohu niitmiseга ametis. Petit Pierre lebas lähedal suletud silmil. Korraga kõlasid sammud kõnniteel. Pierre tõstis veidi oma pea ja nägi noort tütarlast kalmistule astuvat.

Äkki ajas inglane end sirgeks ja Pierre nägi, kuidas nad mõlemad üksteist üllatunult silmitsesid. Pierre kuulis, kuidas tütarlaps algas:

„Monsieur, igal ööl palusin jumalat, et kohtaksin teid. Mul on teile üks küsimus. Kunagi ei jää ma enne rahule, kui olete vastanud.“ Ta tegi pausi ja jätkas siis:

„Miks võtsite siis kalliskivi?“

Inglane kehtitas õlgu.

„Mademoiselle, mul oli tarvis raha.“

„Siis olete harilik varas.“

Inglane ei vastanud.

„Mis tõi teid siia hirmsasse rügementi?“

„Meeleheit, mademoiselle.“

„Aga au —“

„Au. Vargal pole au.“

„Olete olnud vist haige.“

„Ei. Olin silos.“

„Mida tähendab silos?“

„Inglane naeris.“

„Silo on maa sisse kaevatud auk, küllalt suur, et võib seista püsti, kuid mitte lebada. Päeval paistab päike kogu päev otse pähe. Öösel on jälle külm.“

Petit Pierre kuulab hoolega. Ta nägi kibedaid jooni tekkivat tütarlapse näole.

„Ma ei taha uskuda, et teie ... teie ...“, lausus ta lõpuks. „Peab aga ütleva, et see mees, keda ma armastasin, armastan, on kadunud mulle — kuu aja pärast pean abielluma vicomte d'Evreux'ga.“

„Seda ei või juhtuda.“

„Teie näete ise,“ vastas tütarlaps rahulikult. Vicomte saabub tuleval nädalal...“

Tütarlaps hakkas minema. Inglane jäi liikumatult seisma. Petit Pierre, kes oli kogu jutujamist pealt kuulanud, ruttas tütarlapsele järele.

„Mademoiselle!“ hüüdis ta hingeldades.

Tütarlaps keeras ringi.

„Inglane on minu sõber,“ algas Pierre, „muidu poleks ma julenud teid kõnetada. See polnud tõsi, mis ta teile rääkis. Kui olime selt-sis silos, siis sonis ta deliiriumis. Kuulsin, et ta võtnud teemandi varguse endale tütarlapse pärast, keda ta armastanud.“

Tütarlaps oli üllatunud.

„Kas teate, mis räägite?“

„Jah. Deliiriumis rääkis ta kõik. Ta võttis

teise varguse endale, et saavutada sellega teile vabadust.“

„On see tõsi?“

„Võin vanduda.“

Äkki vaikis ta, sest ta nägi koloneli ennast lähenemas.

\*

Kolonel Dubois istus akna all vicomte d'Evreux'ga.

„Nädala pärast annan teile rahuldava vastuse,“ rääkis kolonel oma vastasistujale. „Minu tütar peab nõustuma.“

Noorem ohvitser tõusis püsti ja kumardas.

„Saatke nr. 3505. Kui kõlistan uuesti, siis saatke nr. 6403.“

Inglane astus sisse.

„Teie kutsusite, kolonel?“

„Jah, 3505. Tahan rääkida selle kirja üle, mille leidsin oma laualt. Teil oli julgust.“

„Mida pidin kartma?“

„Meeldis silo teile?“

„Seal on lõbusam kui mõne mehe seltskonnas.“

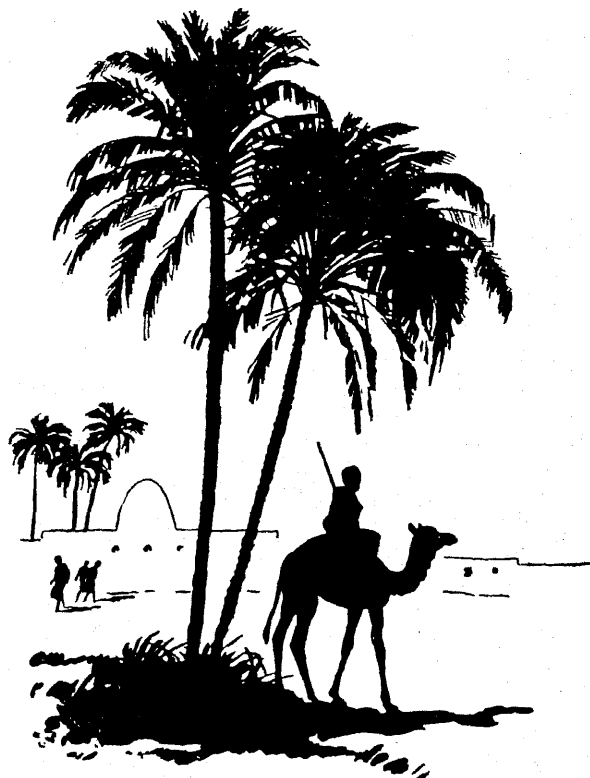
Äkki muutis Dubois tooni.

„Teen teile ettepaneku,“ lausus ta. „Ma võin lasta teid legionist põgeneda. Teie võite alata uut elu. Selle eest peate aga andma mulle selle allkirja tagasi, millega mind surute.“

„Ma ei suru teid, kui peate oma lubadust.“

„Olen teinud teile ettepaneku.“

„Ei nõustu sellega.“



„Veel kordan oma ettepanekut.“

„Ei.“

„Võite minna.“

Inglase järele astus sisse Petit Pierre.

„Teie nimi on Pierre Lecroix?“

„Just nii, härra kolonel.“

„Teie ema on haige?“

„Suremas, härra kolonel.“

„Soovite näha teda?“

Pierre'i suu avanemas, kuid sealt ei tulnud sõna kuuldavale.

„Mu kavatsus on, et teie pääseksite leegionist. Teie tervis on halb — mul pole siin raskusi.“

„Mon colonel,“ algas Pierre.

„Oodake. Teie sõbraks on inglane, kes oli siin enne teid.“

„Jah, mon colonel.“

„Pühendan teid asjasse. Tahan aidata seda meest põgeneda. Mul pole aga seda teha võimalik teisiti, kui andes ka teile vabaduse. Annan selleks tarvilise raha. Rahaga võite osta erariided ettekäändel, et endale. Samuti ka dokumendid. Teie paberid saavad valmis sel nädalal. Samal ööl, kui lahkute teie, peab põgenema ka inglane. Teie peate minema jala Les Imbertisse, kus asute raudteele. Teen teile põgenemise kergeks. Et aru saaksite, miks tahan inglase põgenemist, on see, et võlgnen talle midagi — selle eest, mis tegi ta aastaid tagasi minu heaks.“

„Saan aru, härra kolonel.“

„Kuid veel üks asi. Ei inglane ega keegi teine hing ei tohi teada, et minu käsi on siin mängus.“

„Kuulen, härra kolonel.“ Pierre saluteeris ja lahkus.

Sidi-bel-Abesi pargis mängis 4. rügemendi orkester moodsamat euroopa muusikat. Petit Pierre sammus mööda kõrvalist jalgrada. Tugevasti looritatud naisterahvas oli tulnud teda siia kohtama.

„On teil kõik korras?“ küsis naisterahvas sosistades.

„Kõik, mademoiselle. Erariided on Harrid-el-Harridi majas. Täna öösel saan ka passi kätte. Põgenemine peab sündima täna öösel, sest et inglane ei või olla enam oma elule kindel. Mis maksab legionääri elu?“

„On see tõsi, mis ütlete?“

„Võin vanduda,“ vastas Pierre. „Mees, kes lasseb kanda karistust teisel enda roima eest, ei kohku mõrvast tagasi.“

„Teie plaan?“

„Patrull läheb välja kell 12. Inglane on patrullis. Täna öösel on tema viimane võimalus. Selle rahaga, mis andsite, palkasin El-Harridilt hobuse.“

„Aga on ohtlik.“

„Muidugi, kuid siin on niikuinii surm.“

„Aga inglane ise.“

Rääkisin talle kõik, kuid ta keeldub. Rääkige sellepärast temaga ise.“

Harrid-el-Harridi maja asus linnast väljas. Ta tõstis pilgu, kui Pierre astus sisse Yvonne Evrecourtiga.

„Kõik on valmis,“ lausus ta. „Kuu tõusul läheb lahti.“

„Kus on inglane?“

Araablane viipas eesriide poole:

„Paluge ise teda,“ ütles Pierre Yvonne'ile. Yvonne ei vastanud. Ta lükkas eesriide kõrvale, kus taga istus inglane.

„Monsieur,“ algas Yvonne õrnalt. „Pierre rääkis mulle kõik.“

„See polnud temast hea. Ma ei tahtnud, et teie saaksite seda kunagi teada. Ma ei või põgeneda, dokument on minu käes ja sellega võin ma takistada.“

„Kuidas võite seda rääkida. Võim leegionis pole ju teie käes. Kas põgenete täna öösel ja annate tema kätte selle paberi? Teie ohver on asjatu — pean abielluma vicomte'ga.“

„Aga ma ei või, pean jääma siia, et päästa teid.“

Yvonne sirutas omad käed. „Võtke siis mind kaasa,“ ütles ta sosistades. Pole teist teed teie päästmiseks.“ Järgmisel momendil oli inglane tema kõrval ja nende huuled sulasid suudluseks. „Olen sind sellest saadik armastanud, kui Bois's rääkis kellestki teisest mehest.“

Araablane raputas pead. „Naisterahvaga seltsis põgeneda on raskem.“

„Siis seltsis — kas elu või surm.“

„Kell kaksteist idamüüri ääres,“ lausus araablane rahulikult.

Kell lõi kaksteist. Müüri ääres ootas Harrid-el-Harrid kolme hobusega. Äkki lähenes varjüst kaks kogu.

Nad asusid hobuste selga.

„Ainult Allah võib teid päästa,“ pomises araablane.

Nad ratsutasid meeleheitlikult. Möödusid pinevad tunnid. Juba hakkasid paistma Les Imberti tuled. Nad tulid jaama ees sadulast maha. Sõjaväe patrull tuli vastu. Kontrolliti nende passe. Need leiti korras olevat. Tähelepanematult asusid nad tühja vagunisse.

„Kui jõuame Inglismaale, siis ei unusta teid,“ sosistas Hastings El-Harridile.

„Allah olgu teiega.“

Samal ajal kui El-Harrid ootas müüri ääres, seisis kolonel akna juures, pilk juhitud õppeplatsile. Äkki puhus signaal. Tumedad kogud ilmusid platsile.

„Nr. 3505!“



„Jah, mon adjutant.“

Dubois rõõmustas. Tema vaenlane Hastings oli nüüd tema käes. Veel üks tund, ja siis on kõik korras.

„Marss!“

Patrull sammus väravast välja.

Dubois lahkus aknalt. Ta võttis revolvi ja väljus. Kiirete sammudega ruttas ta patrullile järele.

Pool miili eemal kõrves jäi patrull seisma.

„Nr. 3505, jääte siia, kuni vahetatakse.“

„Kuulen, mon adjutant.“

Patrull marssis edasi.

Dubois ootas kärsitult. Patrull kadus silmapiirilt. Ta oli nüüd üksinda oma vaenlasega — kedagi teist polnud läheduses.

Tasa hiilis ta lähemale. Umbes 5 yardi eemal jäi ta seisma. Samal momendil kõlas revolvrípauk. Sõdur langes hääletult maha. Võidurõõmsalt kummardas Dubois oma vaenlase kohal. Ta hakkas kobama selle taskuid, et leida kompromiteerivat dokumenti. Aga ei leid-

nud. Polnud muud midagi, kui kuldkett kapsliga.

Jäine hirm haaras ta südame. Ta avas kapsli. Nõrga valguse käes nägi ta seal noore ilusa naise pilti lapsega. Ta vaarus. Esimest korda langes ta pilk mahalastu näole. See polnud Hastings, vaid Petit Pierre. See oli siis tema oma poeg. Metsik karjatus tuli ta huultelt kuuldavale. Siis nägi ta araablasi ratsa lähenemas. Kokkupandud kätega ootas ta oma surma.

Päike tõusis üle punetava silmapiiri, kuulutades ilusat ilma. Kaks kogu seisid inglise auriku dekil ja vaatasid kaugenevale rannale. Vabadus seisis nende ees.

Yvonne põimis käed oma tulevase mehe ümber.

„Kui ainult Petit Pierre oleks siin,“ ütles ta õrnalt. „Kui meie saaksime teda tänada.“

„Küll ühel päeval leiame ta,“ lausus Hastings.

Kuid Petit Pierre lebas kõrveliival, nagu pilvetu taeva poole.

## Supelmantel rukkilille mustri- ga

Hermann Kiisk „pleegitab“ end parajasti kuumal, päikese-  
paistelisel liival, kui Endel Oie-  
soo supelrõivastuses ilmub  
kursaalist.

Endel Oiesoo jääb häämas-  
tunult Hermann Kiisa ette seis-  
ma.

„Naljakas!“

„Mis on naljakas?“

„Vaadake!“

Endel Oiesoo harutab lahti  
kompsu, mis ta seni hoidnud  
kaenlas. See osutub supel-  
mantliks, mille valgel põhjal  
lokkavad sinised rukkililled.

„Tuhat ja tuline — täpsalt  
sama muster, mis minu mant-  
lil!“

„See on üldse täpsalt sama  
mantel. Vaadake — sinine  
krae, sinised manšetid, nõör —  
kõik läheb täpsalt ühte. Ei  
imestaks, kui neil oleks ka sa-  
ma suurus. Minu number on  
50.“

„Minul ka!“

„On see võimalik? Otsin  
oma mantli Tallinnast.“

„Mina Tartust. Muide — lu-  
bage tutvustada — Hermann  
Kiisk, tapeedi ja värvikaup-  
luse omanik Tartus.“

„Väga rõõmustav! Endel  
Oiesoo — pesukompressorite  
esindaja Tallinnas. Kui teil pole  
midagi selle vastu, istuksin  
pisut teie juurde.“

„Palun! Näib, kui oleksime  
saatuse tahtel kokku juhitud.  
Imelik juhtum! Kahekümne  
mantli hulgast pidin valima  
just selle rukkililledega!“

„Noh — minul oli valida viie-  
kümne hulgast — Tallinn, loo-  
mulik! Seal võite saada nii  
palju supelmantleid, et võite  
varustada nendega kalu vees!  
Ja milline valik? Rukkilille-  
mustriga. Ja sealjuures ma ei  
või öelda, et rukkililled oleksid  
mu maitse. Rukkililled meenu-  
tavad põllutööd ja karjakasva-  
tust — minusugune huvitub  
rohkem tööstusest-kaubandu-  
sest. Aga mis teha — supel-  
mantleid pesukompressoritega  
pole veel toodetud.“



„Haha!... Lähen nüüd vette. Tulete kaasa?“

„Meeleldi! Supelmantlid võime küll rahulikult kaldale jätta, mis?“

„Loomulikult. Need ei lähe kaduma. Lõunatunnil on vähe inimesi rannal.“

„Nii siis — läki!“

\*

Hermann Kiisk ja Endel Öiesoo tulevad veest.

„Suurepärane, selline karas-tav kümblus!“

„Jah! Kuid pisut jahe hakkas. Pärnis mõnus oleks nüüd selga tõmmata midagi sooja. Tohohh!“

„Mis on?“

„Teie supelmantel on läinud!“

„Minu supelmantel läinud? Kuis tulete sellele?“

„Noh, siin lebab vaid üks. Teie oma on kadunud!“

„Lubage, kuis nii? Teie oma on varastatud!“

„Aga, härra Kiisk, ärge naljatage! Tunnen oma mantlit nii põhjalikult ja hästi nagu tunnen oma isa!“

„Noh, mis puutub isasse — ma ei taha tüli tuua teie perekonda! Aga supelmantli suhtes pean vastu vaidlema. Millest tahate seda tunda? Rukkililledest? On minu omal ka! Kraest? Suurusest? Täpsalt samad, mis minu mantlil. Üldse — see siin on minu mantel, pole vähematki kahtlust.“

„Vaata, vaata! Tunnete seda vist lõhnast?“

„Palun, mingit solvamist! Tunnen seda viisist, kuidas olen ta liivale asetanud.“

„Noh, see lebab siin nagu pesunöör! Usun meeleldi, et see viis, asju maha visata, on teile iseloomustav, kuid see on siiski minu supelmantel. Eile kuur-saalis einetades, ta oli mul seljas — siin — tal on rinnal praesousti plekk.“

„Peened lauakombed omate!

## KÕIKI

käesoleval aastal ilmunud „Romaani“ numbroid on veel saadaval „Romaani“ talituses, Rataskaevu tän. 9.

### Tellige omale „ROMAAN!“

Kahjuks see pole soust, vaid vesi!“

„Soust ja vesi on sama meie kurssaal! Andke mantel siia!“

„Ei tule mulle meelegi! See on minu mantel!“

„Noh, ma tahan näha... Oo!“  
Paadisilla varjust, tülitsevate härrade lähedusest ilmub piltilus blondiin. Tal on seljas supelmantel rukkililledega. Daam on ilmselt piinlikus seisukorras.

„Vabandust, mu härrad!“ ta ütleb ja punastab veetlevalt. „Olen süüdi varguses.“

„Aga armulisem...“ naeratab isand Öiesoo mesimagusalt ning astub paar sammu daamile lähemale.

„Lugu on nimelt järgmine!“ seletab daam. „Ujusin siia muuli juurest. Teenija pidid mind siin kaldal supelmantliga ootama. Jõuan kaldale, vaatan, Emmat pole kuski. Külmetasin ja võtsin hetkeks ühe teie mantlitest. Kas olete mulle väga pahane?“

„Armulisem, kui teie ka lõikaksite mu kõrvad peast, ma ei suudaks olla teile pahane. Palun kasutage mu mantlit nii kaua kui soovite.“

„Üks hetk!“ Tapeedikaupees Hermann Kiisk astub suurte sammudega lähemale. „Pean selgitama väikest eksistust. See on nimelt minu mantel. Olen otsatult õnnelik, et minu mantel tohib katta teie jumalikku keha...“

Endel Öiesoo katkestab ta sõnavoolu.

„Kuis võite luisata daamile, et tegu on teie mantliga? Teie mantel on praegu teie käsi-

varrel!“

„See pole minu mantel. Palun, võtke see narts jälle oma kätte. Veendusin, et kuulub siiski teile!“

„Väga huvitav! Kahjuks see pole aga tõsi. Mäletate, kuidas mantel lebas liival? Nagu liiderlikud, rāpakad inimesed tavatsevad visata omi asju!“

„Ja kuis jääb plekiga, palun väga?“

„Millise plekiga?“

„Plekiga rinna ees?“

„Ma ei näe mingit plekki.“

„Ei näe plekki? Plekki võib eemalt tuletornist näha palja silmaga. Teate küll, kuidas tekkis plekk! Olete end sousti täis tilgutanud!“

„Palun, taltsutage ennast, härra. Ma ei söö üldse sousti. Arst keelas mulle soustisõomise!“

„Küllap on selleks mõjuvaid põhjusi. Selline lupjunud soon-tega rauk! Katsuge, et saate minema, ma ei suuda näha rabandushooguid!“

„Kõikide nõrganärviliste tunnus! Muide — lähen, juba! Armulisem — lubate, et saadan teid puiestikuni. Ei, palun väga, mantli jätate selga! Ma ei või lubada, et kananahk tekiks te veetlevale seljale.“

Järgmine hommik. Hermann

!\*

Kiisk lebab liival. Endel Öiesoo sünge ilmega astub lähemale.

„Tere!“

„Tere!“

„Ütelge, Kiisk, olete veendunud, et see oli teie mantel?“

„Täiesti!“

„Ilus, võtke ta!“

„Vaata, vaata! Ja hüved, mis ta teile vahepeal võimaldas?“

„Võite kah saada!“

Endel Öiesoo kummardub ette ja virutab Kiisale võimsa kõrvahoobi.

„Lapsuke on nimelt abielus ja mees on äkiline...“ ta seletab mornilt.

Väljaandja Jakob Loosalu.

Vastutav toimetaja Johannes Lauk.

„Romaan“ ilmub 2 korda kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9. Postkast 193. Kõnetr. 460-48. „Romaan“ maksab tellides: 3 kuu peale kr. 1.50, 1/2 aastast 3 kr., aastast 6 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasut.

J. & A. Paalmann'i trükk, Tallinnas, V. Karja 12. 1934. a.



# Pariis serveerib omapärasusi

Hiigellaiad kübarad. — Aluskuub paistab välja. — Nunnalik joon.

Pariisist kirjutatakse:

Palavate suvipäevade moeelu edeneb laiade kübarate varjus, mille põhi on niivõrd madal, et seda võib märkida mõne sentimeetriga. Hoolimata laiaäärelise kübara ebapraktilisusest, ei taha ükski naine loobuda sellisest romantilisest peakattest, mis annab puhtnaiseliku võlu tavalisemale näole. Et vältida laiaäärelisest kübarast loobumist, on daamid leiutanud lühikesi, tugevaid kübaranõelu, millised arvukalt kasutatuna hoiavad kübarat peas. Lisaks sellele on kübara sisemisel äärel pael, mis liubub tihedalt pea külge ja tagant asetseb tavaliselt lokkide puhma all, kindlustades kübara püsi. Ent see naiselikkuse ülemlaul laiaäärelise kübara näoi nõuab pähe asetamisel palju aega. Ebaõige kandmisviis võib muuta laiaäärelise kübara salapärasuse naeruväärseks. Pariislannad tabavad alati shikki joont. Nende ülistuslaulu laiale kübarale segavad vaid mõned dissonantsid meeste protesti nõol, kes leiavad sellise kübara olevat väga tülika, näit. tantsimise juures. Need protestid võivad kindlasti jätta hüüdjaks hääleks kõrves, kui kuningas loodus ei tooks sügisesi tuuli ja talviseid lumesadusid, mis kahtlemata sunnivad hiiglakübaraid taganema praktilisemate eest.

Ühes vanaemadaegse kübara tagasipööramisega riskivad mõned moesalongid taotleda ka aluskuu renessansi. Worthi rahvusvahelise kuulsusega moeateljee on produtseerinud õhtukleidi muustast taftist, mida kaunistab organdyist keep ning mille kuub vasakul küljel jätab raffingutega saavutatud avause, kust uudishimulikult vaatab maailma volangidega varustatud organdyist aluskuub. Effektnel ja ehtprantsuslikult pisut frivoolne! Surmaotsus lühikesile kombineedele — kui selline ekstravagantsuse taotelu peaks levima. Pariisi seltskonnas tekitab ühe sarmikaima daami, krahvinna de Solages'i ilmumine seltskonda sellises pikantses Worthi

loomingus väikese sensatsiooni. Tema eeskujule järgnesid peagi teised. Kui õhtukleit ei paljasta elegantset aluskuube raffingute ja drapeeringute abil, kergitab daam väikese graatsilise käeliigutusega — nagu endisel vanal, heal ajal haprad vanaemad oma noorepõlve päevil — kuube ja laseb volangidega kaunistatud aluskuube hetkeks vilksatada. Pikantsuse suursaavutus, millise võivad luua vaid prantslased!

Ent endisaegade naiselike võlude esilemanamisega ei piirdu uuestisünd Pariisi moesalongides. Schiaparelli on asunud kutsuma uuesti ellu hispaanialikku joont. Kõvaks tärgetatud laiad, valged kraed, laiad, julge joonega kübarad à la sombrero ja laiad võõd sarnlevad hispaanlaste piha ümber keeratud sallidega, hiigelsuurte sõlgedega suletud. Schiaparelli kunstiline kaastööline Goya on saanud inspiratsiooni Greta Garbo „Kuningatar Kristina“ filmist ja loonud komplekti, mis omab lisaks kuningatar Kristina rõivastitisele mingit nunnalikku joont.

Pisiasjadest on originaalsem Schiaparelli idee, kasutada clipsidena väikeseid, elevandiluust käekujutisi. Selline suursugune valge käsi *en miniature* mõjub kahtlemata kleidi tumedal põhjal omapärasena, vast isegi liig ekstravagantsena.

Üldiselt võib eesoleva moehooaja suunda iseloomustada järgmiselt: normaalne õlgade laius, eest võrdlemisi kõrgelt suletud kaelaavaus, vabalt ja kullukesekujuliselt langevad kuued, laiad varukad, mis säilitavad endise suuna puffide suhtes — revolutsioonilisi muudatusi ei saa ees-

## „Romaanis“ nr. 13 ilmunud mõistatuste lahendused. Ristsõnad.

Paremale: 1. Kruus. 5. Apsat. 8. Kaabu. 12. Siil. 14. Laud. 16. Laks. 18. Koit. 20. Ait. 22. Eksam. 23. Orient. 24. Uku. 26. Ra. 28. Seedrid. 31. Ob. 32. Reha. 34. Red. 35. Inka. 37. Valem. 41. Aplus. 44. Per. 45. Tobolsk. 46. Ilu. 48. „Olevik“. 50. Imatra. 51. Laveerimine. 52. Armaad. 55. Danton. 58. Aun.



Schiaparelli uusimaid inspiratsioone.

oleval sesoonil oodata — vähemalt Pariisis mitte. Materjalina on seni eelistatud tafti, faille'i ning uudsenäsenä alpakkat, sammetit (ka transparent), karmikoelist villast riiet ning dernier cri'na Schiaparelli leiutist, kahekordset villast riiet, mille mõlemad pooled on eri värvi.

Flancuse.

59. Pedajas. 60. Eie. 61. Orden. 62. Edgar. 64. Laur. 66. Mia. 69. Elav. 71. Ra. 72. Oraakel. 75. Do. 76. USA. 77. Pagar. 79. Tilin. 81. Aar. 83. Armet. 84. Ines. 86. Esra. 88. Nimi. 90. Marie. 91. Ennak. 92. Kirna.

Alla: 2. Usk. 3. Uu. 4. Silk. 6. Pärmer. 7. Akkord. 8. Kate. 9. Au. 10. Adu. 11. Tsaar. 13. Lasso. 14. Liide. 15. Kuuba. 17. Kae. 19. Ori. 21. Laev. 25. Koks. 27. Kalev. 29. Demokraatia. 30. Lilla. 33. Hape. 36. Nuut. 38. Erilane. 39. Lorelei. 40. Asumaad. 42. Pimeaed. 43. Tomat. 47. Sauna. 49. Kad. 50. Ind. 53. Maru. 54. Audru. 56. Nigel. 57. Teal. 61. Oaas. 63. Rada. 64. Laura. 65. Dogma. 66. Martin. 67. Aktiva. 68. Ellen. 70. Vorst. 73. Are. 74. Ein. 78. Aare. 80. Isik. 82. Aar. 85. Sir. 87. Si. 89. Mi.

### Maagised ruudud.

I. Kad. Aho. Don. II Nep. Eta. Pai. III. Amb. Mäo. Bo. IV. „Soo“. Ots. Osm.

### Autasusid said:

J. Sommer, Pärnu; L. Orav, Elva; E. Viik, J. Loik, K. Kool — Tallinn.

Mõistatuste lahenduskupong

„Romaan“ nr. 15

Välja lõigata ja kaasa lisada lahend. juurde.

# Ristsõnad.

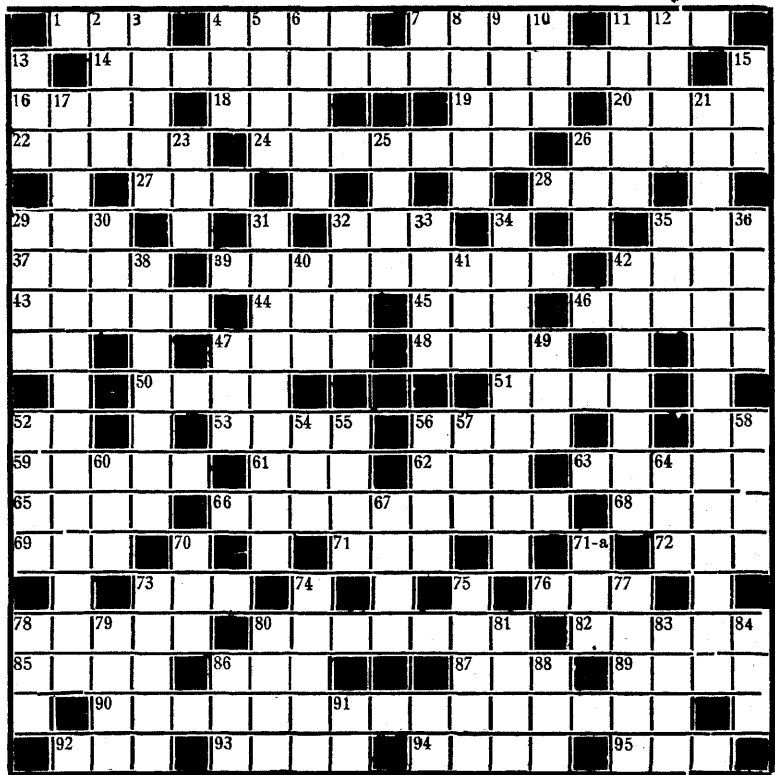
Auhinnaks 5 romaani.

Paremale: 1. Toit. 4. Ligune-  
mas. 7. Mõistma, suutma (käskiv  
könev.) 11. Palav. 14. Poliitiline tööl.  
liit. 16. Jaod. 18. Tehakse maasse.  
19. Sedaviisi. 20. Riidesort. 22. Aitab  
inimest 24. Lõik. 26. Naise nimi.  
27. Hoiuruum. 28. On sepapajas.  
29. Armas inimene. 32. Määre. 35.  
Ostmine. 37. Loomatoit. 39. Valmis-  
tis. 42. Vald Virumaal. 43. Aated.  
44. Vabaduseta inimene. 45. Üksisilmi  
(ühend.) 46. Postiagentuur Harjumaal.  
47. On olemas. 48. Halva omadusega  
inimene. 50. Tervitus. 51. Peab lugu  
üksildusest. 53. Nõu. 56. Tööriist.  
59. Jääb väiksemaks. 61. Tänav Tal-  
linnas. 62. Üks ilmunud ajakirju.  
63. Pada on . . . 65. Omas. 66. Öue-  
konna intriigid. 68. Elulõpp. 69. Sama  
mis 19. 71. Planeet. 72. Filmitööstus.  
73. On linal. 76. Lind. 78. Katse, või-  
mete proovim. 80. Sugulane (naise-  
poolt). 82. On ilmaruumis. 85. Naoosa.  
86. Sama mis 44. 87. Ruumikas. 89.  
Vajalik väsinule. 90. Prantsuse kirja-  
nik. 92. Tarvilik ese. 93. Teeb lahti.  
94. Sirgelt. 95. Viljahunnik.

Alla: 2. On igal korralikul talu  
(seesütlev kääne). 3. Ookean. 4. Piiblis  
ettetulev nimi. 5. Teenistuseast väljas.  
6. Sugulane (võõrapäraselt). 8. Määrsõ-  
na. 9. Tallinnas ilmunud ajalehti. 10.  
Koduloom. 11. (Küla, linna) maa. 12.  
Asusid. 13. Võõrapärane mehe nimi.  
15. Ese. 17. K. Rumori teos. 21. Enne-  
mõnevik. 23. Nõnda. 25. Ær. 26. Vald  
Järvamaal. 29. On igas majas.  
30. Sõrd (mullaga katmatu kütis).  
31. Jalutustee. 32. Omandab teadmisi.  
33. Kuningriik Ees-Asias. 34. Aktsii-  
sisedel. 35. Ülemlaul. 36. Jook. 38. Me-  
henimi piiblist. 40. . . . -omandus.  
41. Sama, mis 61. 42. Inimese halbu  
omadusi. 47. Terav ese. 49. Ärgas,  
elav. 52. On elamul. 54. Kala ujumis-  
organ. 55. Metallimuld. 56. Saar Ees-

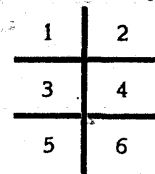
tis. 57. Madalas. 58. Naise nimi. 60.  
Naise nimi. 64. Kont. 67. Nelinurk.  
70. Meel, aru. 71-a. Kergats. 73. Töö-  
ala, mis annab paljudele leiba. 74. Ära  
kandma. 75. Toit. 77. Koht Hiiu maal.  
78. Sidesõna. 79. Pisut, natukese.  
80. Mitterahulik. 81. Nõu. 83. Käskiv  
sõna. 84. Võitja koht. 86. Relv. 88. Iga-  
ühele kõige tähtsam. 91. Üksteisele  
järgnevad tähed tähestikus.

Lahendused saata ühes lahendus-  
kupongiga kaane eelmiselt küljelt  
15. augustiks s. a.



## Silpiderist.

Auhinnaks 2 romaani.



Pange iga numbri asemele üks silp  
nii, et nad annaksid sõnad järgmiste  
tähendustega:

1—2 on maakeral, 1—3 paberossi-  
sorte, 1—4 nähe õhtul, 1—5 sageli  
tarvitatav asutis, 1—6 vale, 2—4 ro-  
humaa, 1—6 nõuetav asi, 3—2 eba-  
meeldiv asi, 3—4 aine, 3—6 eestlane  
on . . . 5—2 on maal, 5—6 tarvilik  
paljus kohtes, 6—5 tuntud suurfirma  
Lääne-Euroopas.

## Koostamismõistatus.

Auhinnaks 2 romaani.

$$(A - us) + (B - gu) + (C - s) + (D - d) + (E - ma) + (F - u) = X.$$

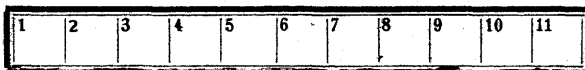
A. Hurmav. B. On mõnikord räbal.  
C. Küsimus. D. Ühe erakonna liik-  
med. E. Milline asi on kalleim. F.  
Mõnel Ameerikas.

X = valgustus.

Lahendused saata Romaani toime-  
tusele hiljemalt 15. augustiks s. a.

## Arvudekast.

Auhinnaks 2 eks. romaani „Gaas“



1 — 10 — 8 — 4 — 3 — 5 — 2 kui oled süüdi, siis . . .

6 — 7 — 11 — 2 kõik kardavad,

1 — 4 — 9 — 5 — 4 — 11 käsitöö vahend.

Leida antud tähenduste järele sõnad, ning paigutada leitud  
tähed nummerdatud ruutudesse. Ruudud 1—11 annavad ühe muu-  
sikapala nimetuse.

Lahendused saata hiljemalt 15. augustiks ühes lahenduskupon-  
giga kaane eelmiselt küljelt.

## ◆ Igas „ROMAANIS“ leiate ülevaate seltskonnaelust ◆

paljude huvitavate piltidega. Järgmine „Romaan“ ilmub 15. augustil.  
Üheski perekonnas ei võiks puududa ajakiri „ROMAAN“.